

LISTY
Z AURA - PONTU

3/2005

Obsah:

Vážení přátelé.....	3
Kontakty.....	4
Vyhlášení dramatické soutěže o Cenu Alfréda Radoka 2005.....	5
Česká a slovenská dramatika.....	5
Peroutka	
Havlíček-Glaser-Šubrtová	
Vydra-Škochová	
Fišerová	
Horoščák-Pokorný	
Žáčková	
Kolár	
Překlady.....	9
Anglicky psaná dramatika	
Ayckbourn	
McDonagh	
Stoppard	
Gray	
Bennett	
Rebeck(ová)	
Murray-Smith(ová)	
Maclvor	
Alfieri	
Italsky psaná dramatika	
Fo	
Benni	
Severská dramatika	
Fosse	
Methling	
Maďarsky psaná dramatika	
Kern	
Hry, které je po dohodě možno získat jen za tantiémy.....	19
Nepřeložené texty.....	20
Anglicky psaná dramatika	
McCafferty	
Ayckbourn	
Coward	
Arnott	
Ravenhill	
Stephens	
Rebeck(ová)	
Shanley	
LaBute	
Raffo(vá)	
Thompson(ová)	
A další...	
Mayenburg	
Šajtinac	
Topčič	
Scheuermann Hodak(ová)	
Goos(ová)	
Vizki	

Vážení přátelé,

dovolte, abychom Vám do nové sezóny popřáli hodně zdraví a energie k dalším inscenačním činům. Všimněte si prosím vyhlášení nového ročníku dramatické soutěže o Cenu Alfréda Radoka. Doufáme, že Vám je zpříjemníme i naší dnešní nabídkou původních i zahraničních her, přeložených i nepřeložených.

Upozorňujeme, že aktuální číslo Listů z Aura-Pontu je vždy k nahlédnutí na [našich webových stránkách](#), včetně aktuálních [Novinek z Aura-Pontu](#), kde se dozvíte o dalším dění v naší agentuře. Máte-li zájem o starší čísla Listů, [napište nám](#) a my Vám je zašleme elektronicky či poštou. Jejich obsah průběžně ukládáme do naší internetové [Rukověti dramaturga](#), kde je k nahlédnutí úplná nabídka nabízených textů. Od spuštění této databáze byla tato nabídka rozšířena téměř dvojnásobně. Nyní v ní naleznete informace o **více než 1800 textech** původních českých her, překladů i textů zahraničních autorů v originále, v doplňování se průběžně pokračuje.

Připomínáme, že Vaším zájmům vycházíme vstříc dalšími službami:

- na požádání Vám zašleme text námi zastoupených autorů a překladatelů,
- rozhodnete-li se některý z nich inscenovat,
- získáme pro Vás souhlas autora,
- vystavíme provozovací smlouvu.

Rovněž Vám texty **zahraničních autorů** (nabízené i Vámi vyžádané):

- obstaráme,
- v případě Vašeho zájmu doporučíme překladatele,
- dojednáme smlouvu se zahraniční agenturou,
- dojde-li k provozování, je naší odměnou provize z autorských honorářů,
- nedojde-li k provozování, vyúčtujeme Vám vynaložené náklady.

Díky našim bohatým zkušenostem a kontaktům v zahraničí Vám můžeme nabídnout **vyřízení práv k provozování děl** autorů z mnoha zemí celého světa:

vlámské části Belgie, Maďarska, Rumunska, Srbska,
Bulharska, Německa, Ruska, Švýcarska,
Holandska, Polska, Skandinávie a Pobaltí, USA,
Chorvatska, Rakouska, Slovinska, Velké Británie a Irska
a mnoha dalších (kromě Francie, Itálie a Španělska, kde jsou v současné době tamní monopolní agentury vázány exkluzivními smlouvami).

Můžete nás však kontaktovat i v případě, kdy si nejste jisti, kam se vlastně obrátit.

Vždy Vám alespoň poradíme.

Rádi Vám pomůžeme při výběru titulu, vhodného právě pro Vás. Vaše jednoduché dotazy zodpovíme telefonicky, složitější písemně.

Naše [právní oddělení](#) poskytuje právní konzultace.

Naše [produkční oddělení](#) Vám v případě potřeby pomůže při výběru interpretů. Můžeme Vám doporučit také režiséra, choreografa, případně výtvarníka nebo autora hudby.

Jitka Sloupová a Simona Šnajperková.

Kontakty

VEDENÍ AGENTURY:

Zuzana Ježková, jednatelka – tel.: 251 553 994, zuzana.jezkova@aura-pont.cz

Daniela Gadasová, výkonná ředitelka – tel.: 251 554 938, daniela.gadasova@aura-pont.cz

DIVADELNÍ ODDĚLENÍ:

Texty a agentáž

Simona Šnajperková – tel.: 251 553 994, simona.snajperkova@aura-pont.cz

Jitka Sloupová – tel.: 251 553 994, jitka.sloupova@aura-pont.cz

Zahraniční práva

Zuzana Ježková – tel.: 251 553 994, zuzana.jezkova@aura-pont.cz

Anna Pýchová – tel.: 251 553 994, anna.pychova@aura-pont.cz

SMLOUVY A PRÁVA TUZEMSKÝCH AUTORŮ:

JUDr. Aleš Kout – tel.: 251 553 993, ales.kout@aura-pont.cz

FINANČNÍ ODDĚLENÍ:

Martin Chramosil – tel.: 251 554 084, martin.chramosil@aura-pont.cz

Jana Kašparová – tel.: 251 554 084, jana.kasparova@aura-pont.cz

PRODUKČNÍ ODDĚLENÍ:

Jiří Havel – tel.: 251 550 179, jiri.havel@aura-pont.cz

Radim Otepka – tel.: 251 550 179, radim.otepka@aura-pont.cz

Scarlett Vondrušková – tel.: 251 550 179, scarlett.vondruskova@aura-pont.cz

SEKRETARIÁT:

Martina Žitná – tel.: 251 554 938, 251 553 992, aura-pont@aura-pont.cz

Najdete nás na adrese:

Radlická 99

150 00 Praha 5

tel. ústředna: 251 554 938, 251 553 992-4

fax: 251 550 207

e-mail: aura-pont@aura-pont.cz

<http://www.aura-pont.cz>

Vyhlášení anonymní soutěže o Cenu Alfréda Radoka 2005

Nadační fond Cen Alfréda Radoka ve spolupráci s divadelní a literární agenturou AURA-PONT vyhlašují **čtrnáctý ročník soutěže o Cenu Alfréda Radoka (2005)** za nejlepší původní divadelní hru.

Soutěže se může zúčastnit kterýkoli autor píšící česky nebo slovensky s původní divadelní hrou, která dosud nebyla uvedena ani zveřejněna a nebude uvedena či zveřejněna do vyhlášení výsledků **18. března 2006**.

Soutěž je anonymní: Přihlášenou hru zašle každý účastník soutěže na disketě či CD-ROMu bez označení autora na titulní straně, a to v obálce, kam vloží i lístek se svým jménem a kontakty a potvrzení o zaplacení vstupního poplatku (pošt. poukázkou, viz níže), na adresu AURA-PONT s.r.o., Radlická 99, 150 00 Praha 5.

Účastník soutěže tímto souhlasí s anonymním zveřejněním textu na internetu na stránce: **www.cenyradoka.cz**. Vstupní poplatek **450,- Kč** za každou zaslanou hru uhradí každý účastník poštovní poukázkou rovněž na adresu agentury AURA-PONT. AURA-PONT se zaručuje, že zachová před porotou naprostou anonymitu všech přihlášených příspěvků.

Uzávěrka soutěže je 15. prosince 2005.

Pětičlenná porota soutěže bude jmenována správní radou Nadačního fondu Cen Alfréda Radoka. Jména deseti finalistů soutěže budou oznámena spolu s nominacemi na Ceny Alfréda Radoka za inscenační výsledky v roce 2005 na tiskové konferenci na přelomu února a března 2006. Výsledky soutěže budou zároveň s odměnami pro vítězné hry, respektive jejich autory, zveřejněny na slavnostním Večeru Cen Alfréda Radoka v Divadle na Vinohradech v Praze 18. března 2006.

S případnými dotazy se obraťte na sekretariát soutěže (Jitka Sloupová, Simona Šnajperková) na adrese agentury AURA-PONT: jitka.sloupova@aura-pont.cz; simona.snajperkova@aura-pont.cz nebo na telefonních číslech 251 554 938, 251 553 994.

Česká a slovenská dramatika

Ferdinand Peroutka

KDYBYCH SE JEŠTĚ JEDNOU NARODIL

7 m, 2 ž

Komedie o muži, který se rozhoduje mezi dvěma ženami, vznikla v roce 1949, v době Peroutkova londýnského exilu. Původně ji psal pro jisté divadlo v Soho, později ji chtěl zpracovat Jiří Voskovec na muzikál.

„Hra začíná na začátku dvacátého století. Třetí jednání se odehrává v nebi. Čtvrté jednání líčí události asi za čtyřicet let po jednání prvním. Hra končí jednáním pátým - v pekle.“ Peroutka tu překvapivě lehkonožým perem konstruuje příběh na věčné téma vztahu muže a ženy: pod shawovsky duchaplnými postřehy a brilantními dialogy však tu a tam vytryskne pramínek temných vod - další důkaz o tom, že Ferdinand Peroutka byl muž velké životní moudrosti a tvůrčí odvahy.

Světovou premiéru hry uvedlo bratislavské Divadlo Astorka-Korzo'90 v dubnu 2005:

„(...) Voskovec vraj Peroutku v Amerike prehovárал, aby z hry urobil muzikál, on však skôr

uvažoval o filozofickejšom stvárnení žensko-mužského neba-pekla-raja. Možno je aj dobre, že sa tento zručný pozorovateľ neprepracoval k nejakej umelej téze, ale ponúkol nám iba vtipný záznam niekoľkých peripetií večného príbehu bez konca a riešenia. (...) Uvedenie tejto takmer zabudnuteľ a málo či vôbec nie hranej hry je dobrým dramaturgickým ťahom z viacerých dôvodov. Hra je predovšetkým pre režiséra Juraja Nvotu ako stvorená, v Astorke sa pre ňu našlo aj vhodné obsadenie. Dá sa navyše predpokladať, že vďaka svojej univerzálnosti si nájde aj svojho diváka. (...) Skôr než sa teda nabudúce narodíme, treba sa ísť pozrieť do Astorky na Peroutkove reinkarnačné pokusy, aby sme sa poučili na našej nepoučiteľnosti.“ (Zuzana Uličianská: Nebo-peklo slabých aj silných, SME 4. 4. 2005)

Jaroslav Havlíček, Martin Glaser, Olga Šubrtová

MUŽ SEDMI SESTER (erotická groteska)

4 m, 8 ž

Emil Škvor a jeho tri kamarádi tvoří partičku, ve které zahání nesnesitelnou nudu svých maloměstských životů vymyšlením šílených kanadských žertíků. Jejich život nabere nečekané obrátky, když se Emil rozhodne provést největší „vtip“ svého života: svést během jediného týdne sedm sester, které byly rodiči počaty jako prvky neuvěřitelné geometrické řady. Sestry představují „reprezentativní“ vzorek naší populace – nezaměstnaná čtyřicátnice Tereza, duchovní cestu hledající Božena, kleptomanií stížená Ludmila, rebelující a demonstrativní sebevraždy páchající Slávka, mladá lesbička Zdeňka, handicapovaná Cilka a charitativní činnosti propadlá Milena. Škvor za vydatné spolupráce svých kamarádů (doktora, makléře realitní kanceláře a zaměstnance videopůjčovny) vmanipuluje dívky postupně do mezních situací, ve kterých jim „nezbývá“ než podlehnout...

Hra pracuje s razantní zkratkou, komiksovou úsporností a místy velmi krutým humorem. Drsná groteska, která využívá prvky převlekové komiky nabízí výjimečnou hereckou příležitost mladému herci v roli Škvora a zároveň sedm efektních komediálních scén pro sedm hereček mladší a střední generace. Text se prostřednictvím komických situací pokouší o jistý obraz dnešního světa – o obraz manipulace, povrchnosti a absence morálních zábran. Volně podle skandální prvotiny Jaroslava Havlíčka, autora *Petrolejových lamp, Helimadoe a Neviditelného*.

Hra měla premiéru v květnu 2005 v Jihočeském divadle České Budějovice a okamžitě si získal velký ohlas zejména u mladší části publika.

Alice Škochová a Petr Vydra

hudba Ondřej Škoch

HOLMES aneb PŘÍPAD DROŽKÁŽOVY POMSTY

hudební komedie

8 m, 1 ž, 1 chlapec (ve věku 7 - 14 let)

Autoři komediální formou a v rámci divadla na divadle vyprávějí příběh první Doylovy holmesovské povídky *Studie v šarlatové*. Představitel Watsona nese odpovědnost za to, aby diváci rozuměli všem zvrátům ve vyšetřování. Představitel Holmese zase zodpovídá za představitele Watsona, který má tendenci učinit z představení svůj folklorní recitál. Nicméně oba a všichni další členové souboru šťastně zapadnou do děje a absolvují celé vyšetřování. Na rozdíl od povídky se vše, i původní křivda spáchaná na Hopeovi, odehrává chronologicky. Dialogy probíhají v lehce kabaretním stylu a hra je proložena šestnácti písněmi a scénickou hudbou. Součástí vytištěné verze textu je proto CD nahrávka, kde jednotlivé tracky odpovídají označeným místům ve scénáři. Hudbu lze interpretovat zčásti živě, a pak mohou jednotliví hudebníci ztvárňovat některé postavy.

V agentuře je k dispozici libreto i CD nahrávka.

Blanka Fišerová

V současné době dramaturgyně Slezského divadla Opava a studentka oboru teorie a dějiny dramatických umění na UP v Olomouci. Kromě inscenací režiséra Zdeňka Černína, Jany Janěkové, Ivana Krejčího a Petra Mankoveckého spolupracovala také s Oxanou Smilkovou na projektu Prázdný prostor.

Autorka hry www.zarad-se.komm. Její další hra, která nyní (2005) vzniká pod pracovním názvem Na život a na smrt, reflektuje současné dění kolem nejrůznějších televizních reality show.

www.zarad-se.komm

3 m, 3 ž

Šest výrazných osobností, úspěšných ve svých oborech, je na začátku představení odděleno od publika v hledišti a posláno na blíže neurčené místo, kde se učitelka průměrnosti společně s dalšími pomocníky snaží tyto individuality změnit v tupé příslušníky určitého společenství. Ačkoliv každý z šesti hlavních protagonistů byl přesvědčen, že nepodlehne, postupně slevují ze svých radikálních názorů a ideálů a zařazují se k mase. Ti, kteří nechtějí skončit jako jejich souputníci, raději volí radikálnější řešení.

Do jaké míry jsme schopni prosazovat svoje názory a stát si za svými ideály? Jsme schopni za ně bojovat a obětovat téměř cokoli? Nebo se necháme dříve či později „přesvědčit“ většinou, rezignujeme a zařadíme se? Snad ne všichni...

Marek Horoščák, Jiří Pokorný

W. ZJISTIL, ŽE VÁLKA JE V NĚM

6 m, 2 ž

Matka: „Zase sis nepřehodil deku.“ Tělo W. uvízlo někde mezi životem a smrtí a v kontaktu s postavami nejen reálného světa hledá odpověď na svou budoucnost i smysl své minulosti. Existenciální komedie, se kterou přijdete do kómatu.

Českou premiéru hry uvedlo v dubnu 2005 Divadlo Na zábradlí.

Vlasta Žáčková, Helena Lacková

ČERNÝ BRATR

9 m, 6 ž

Děj pohádky se začíná odvíjet v romském táboře, který se rozprostírá na louce. Uprostřed louky je ohniště, kolem něho sedí Romové, zní hudba. Vypravěčka začíná vyprávět pohádku. Je vidět honosné hraběcí sídlo, jehož okna září do tmy. Venku zuří bouřka a temnou oblohu každou chvíli rozetne blesk. Hraběnka Klára přivádí na svět svoje první dítě, hrabě Boris neklidně přechází po chodbě. Touží po synovi, svém nástupci. Věrný sluha Vratislav ho odvádí do hodovní síně, aby se trochu posilnil pohárem vína. Z nádvoří se ozývá hluk a křik. Venku je nějaká romská žebračka, která prosí o nocleh a trochu jídla. Jejího muže prý zabil kůň. Hrabě Boris se rozčílí a nechá na ženu poštvat psy. Ubohá žebračka umírá v křoví nedaleko zámku do krve pokousaná od psů. Na hrudi jí leží plačící novorozeně. Objeví se kouzelná víla, která bere dítě do náručí a odnese ho do hraběčiny komnaty. Položí ho vedle ní a nepozorovaně zmizí. Z hraběčiny komnaty se ozve dětský pláč a služka oznamuje hraběti, že se mu narodili dva chlapci - dvojčátka. Prvorozeným synem je Orio, podstrčené romské dítě. Hrabě s hraběnkou nechápou, jak je možné, že jedno jejich dítě má snědou pleť, ale nezbyvá, než se s tím smířit. Uplyne dvacet let, oba chlapci dospěli. Orio je silný a statný. Mladší David je slabý a bývá často nemocný. Hrabě Davida rozmazluje, ale Oria z duše nenávidí. Za několik dnů po oslavě narozenin obou mladíků se pořádá šermířský turnaj. Orio se tohoto turnaje zúčastňuje jako neznámý rytíř v masce. V minulosti již turnaj dvakrát vyhrál, aniž by někdo tušil, že je to on. Jeho vítězství je téměř jisté, protože patří k nejlepším šermířům v kraji. Před turnajem se Oria zmocní podivná úzkost, jakoby se mělo něco zlého stát. Když se ve svém pokoji chystá ke spánku, přiletí na okno černá holubice. Promluví k Oriovi lidským hlasem a varuje ho před číhajícím nebezpečím. Hrabě se totiž dozvěděl, že

neznámým rytířem v masce je Orio a přichystal pomstu. Poslední rytíř, s kterým bude bojovat, ho má bodnout přímo do srdce. Hrabě se tak chce zbavit nežádoucího prvorozeného syna. Holubice Oriovi prozradí tajemství jeho narození. Řekne mu, že je Rom a jako bohatý hrabě by jednou mohl pomoci svému rodu. Druhý den Orio v masce postupně poráží všechny své soupeře. Zbývá už jen souboj s posledním, který ho má zabít. Náhle se zvedá vítr a s ním se Oriovi vrací síla. Podaří se mu vyrazit protivníkovi meč a v turnaji zvítězit. Nějaká dívka mu ale strhne masku a všichni vidí, kdo je neznámý rytíř. Hrabě Boris se zalyká nenávistí. Orio prchá ze zámku a vydá se hledat kočující Romy. Doufá, že mezi nimi objeví i svoji pravou matku. Cestou narazí na chudého venkovana Josefa, který ho vezme na noc k sobě. Josefova žena je vážně nemocná, ale Josef jí nemůže pomoci, protože nemá peníze na doktora. Orio dá Josefovi peníze. Seznámí se také s jeho dcerou Anežkou, která na něho udělá hluboký dojem. Ta mu prozradí, kde se Romové právě nacházejí. Druhý den brzy ráno se Orio opět vydává na cestu. Večer dorazí na loučku, na které se rozkládá romský tábor. Nikdo z tábora však o jeho matce nic neví. Orio prozrazuje, že je Rom a jednou by chtěl pomoci svým lidem, aby se mohli usadit a přestali kočovat z místa na místo. Romové přijímají Oriu mezi sebe a ten se cítí velmi šťastný. Ráno však musí tábor opustit a pokračovat v cestě. Přijíždí k říčce, kde se umývá nějaká žena. Na těle má jizvy od psích zubů a Orio v ní poznává svoji matku. Ta mu prozradí, že již nežije a promění se opět v černou holubici. Dá mu pířko ze svého křídla, které mu má pomáhat. Orio truchlí nad smrtí své matky a vrací se domů. Uvidí ležet v příkopu svého nevlastního bratra Davida, který se zranil pádem z koně. Bere ho do náruče a spěchá s ním na zámek. Tam na Oriu čeká sluha Janko. Chce, aby Orio zachránil hraběte, který je vrchností odsouzen k trestu smrti za to, že Oriu údajně sprovodil ze světa. Orio pociťuje k hraběti nenávist za smrt své matky, ale dokáže ji v sobě překonat a hraběte zachráni. Pak se hraběti, hraběnce i Davidovi svěří se svým romským původem i touhou v budoucnu Romům pomáhat. Hrabě si konečně uvědomí, jak moc Oriovi ubližoval a slíbí mu pomoc. Orio si na zámek přivádí Anežku a představuje ji jako svoji nevěstu. Na zámku se koná svatební hostina. Všichni tančí, hodují a radují se.

Jakub Kolár

POKOJE S TCHYNĚMI (pokojevá komedie s mnoha ženami)

5 m, 5 ž

Komedie *Pokoje s tchyněmi* pojednává o věčné a nezastavitelné moudrosti moudrých žen, před kterou lze utéct, ale rozhodně je nutné s ní počítat. Neustále, donekonečna. A není to takové to počítání, při kterém usnete. Naopak jde o burcující počítání, které spočinout nedovolí, i když únavné je, to tedy ano. Proto autor nelenil a únavu se snažil po vzoru sportovních trenérů rozložit na co největší počet hráčů, respektive tedy herců a hereček. Samozřejmě mohl po vzoru hokejových koučů střídat v průběhu představení celé pětice.

V české premiéře uvedlo Divadlo Pibimpap-Rizoto [nesklonn.].

Nové překlady

Anglicky psaná dramatika

Alan Ayckbourn (Velká Británie)

PRIVÁTNÍ ÚZKOSTI NA VEŘEJNÝCH MÍSTECH (PRIVATE FEARS IN PUBLIC PLACES)

z angličtiny přeložil Jan Hančil

3 m, 3 ž

Hra Alana Ayckbourn ukazuje, že tento v současné době neplodnější britský autor si stále zachoval schopnost napsat přiléhavou výpověď o současnosti. Jeho hrdiny jsou osamělí, citově ochrnutí městští lidé. Stewart je realitní agent, který nedokáže nic prodat, jeho zákazníci jsou nesnesitelně sebestředná Nicola a její snoubenec Dan, bývalý důstojník, který musel odejít z armády za podivných okolností. Nicola se snaží nevidět odumírání jejich vztahu a Dan hledá útěchu v panácích skotské v hotelovém baru, kde barman Ambrose trpělivě vstřebává jeho opilecké bláboly. V realitní kanceláři se setkáváme se Stewartovou kolegyní, plachou a křesťansky založenou Charlottou, která Stewartovi nabízí jako útěchu videokazetu se záznamem jejího oblíbeného náboženského pořadu. Stewartova sestra Imogen vyráží večer co večer na domluvené schůzky – neúspěšně hledá partnera přes inzerát. Stewart si pustí kazetu, a zjišťuje, že náboženský pořad byl přehrán přes pornonahrávku. Mezitím vidíme Charlottu jako dobrovolnici pečující o přestárlé lidi, jak pomáhá Ambrosovi hlídat jeho otce upoutaného na lůžko. Postupně zjišťujeme, že v životech našich hrdinů nic není tak jak se na první pohled jeví. Charlotta hledá v bibli spojení proti ďáblu, kterého má v těle. Dan, který se jeví na první pohled jako apatický budižkničemu se rozejde s Nicolou, seznámí se s Imogen a zjišťujeme, že dokáže být šarmantní a vtipný společník, jen když má proti sobě vhodného partnera. Přestože závěr hry ukazuje hrdiny v podobně patové životní situaci jako na začátku, přece jen se cosi událo, všichni jsou bohatší o poznání plynoucí z mezilidské komunikace, všichni zanechali stopu v sobě navzájem, jejich privátní úzkosti vyšly najevo a je možné, že je toto odhalení osvobodilo.

Alan Ayckbourn zná svého Čechova a svého Ionesca. Život jeho hrdinů je smutný i komický, autor dokázal vystihnout jeho absurditu a pomíjivost v kolotoči vazeb a vztahů, kdy vše souvisí se vším, ale nic s ničím přímo a jednoznačně.

Martin McDonagh (Irsko)

PAN POLŠTÁŘ (THE PILLOWMAN)

z angličtiny přeložil Ondřej Sokol

4 m (+ němé role: 1 m, 1 ž, 1 děvče)

Příběh hry slavného irsko-anglického dramatika se odehrává v totalitní zemi (lokalizované převážně slovanskými vlastními jmény kamsi na východ Evropy). Disidentského spisovatele Katuriana vyslýchá dvojice kafkovských detektivů v souvislosti se záhadnými zmizeními tří dětí, dvě z nich byly posléze nalezeny mrtvé – zavražděné stejným způsobem, jakým umírají děti v hororových quasi-pohádkových příbězích z Katurianových ineditních povídek. Režim jeho povídky nenávidí, protože je považuje za symbolické popisy svých vlastních hrůz. Z vražd dětí je obviněn Katurian a jeho starší retardovaný bratr Michal, který se údajně přiznal. Katurian obvinění ze spoluviny odmítá, a když se po mučení ocitne s Michalem v jedné cele, začne pochybovat i o tom, že se vraždy vůbec staly. Z hororových pohádek, které musí Katurian svému bratru vyprávět, i z jejich vzpomínek však pochopíme, že jejich vlastní minulost si s Katurianovými příběhy co do drastičnosti nezádá. Katurian začal své příběhy psát už v dětství, inspirován hlasy a zvuky, které každou noc ve svém pokoji slyšel. Jeho povídky začaly sbírat vavříny v soutěžích pro mladé autory. Teprve ve čtrnácti pochopil, že se stal obětí experimentu svých šílených rodičů: hlasy, které slyšel patřily jeho staršímu slabomyslnému bratru, kterého rodiče drželi tajně ve vedlejším pokoji a od sedmi let záměrně mučili. Katurian své rodiče udusí polštářem a spolu s bratrem je zakope na dvorku. Zmizení rodičů se nikdy nevysvětlí a o Michala se začne starat Katurian. Michal je prvním dychtivým čtenářem Katurianových temných, tragicky paradoxních povídek, v nichž jsou malé

děti rafinovaně mučeny a posléze umírají. Jen dvě se svým charakterem ostatním vymykají: ta o zeleném prasátku, kterému Bůh dovolí zůstat odlišným, a ta o panu Polštáři, obrovi, stvořenému z polštářů a polštářků, který navštěvuje malé děti a přesvědčuje je, aby se nechaly zabít v posledním šťastném okamžiku svého života – než se setkají s utrpením, které je stejně v dospělosti přivede k sebevraždě. Katurian s hrůzou zjistí, že vraždy skutečně spáchal Michal, když chtěl zjistit, zda popsané metody ve skutečnosti opravdu fungují. Zadusí Michala v cele polštářem a přizná se policistům ke všem vraždám – pod jedinou podmínkou: a sice, že všechny jeho povídky nespálí, ale přiloží ke spisu, který bude po padesáti letech odtajněn.

Policisté však nakonec z nesrovnalostí v Katurianových výpovědích pochopí, že vrahem dětí je pouze Michal, a k překvapení všech je nakonec jedno z dětí nalezeno – natřené na zeleno, ale živé. Michal si s ním totiž „nehrál“ na povídku o děvčátku, které chtělo být Ježíšem, jak strašil Katuriana, ale na tu o „vyvoleném“ prasátku. Lidské rysy získají i oba policisté: sadistický Ariel byl sám mučeným dítětem a Tupolski je autorem překrásné povídky o hluchém čínském chlapečkovi, kterého zachrání starý filozof. Katuriana čeká ovšem za tři vraždy smrt zastřelením. Jeho „duch“ ještě odvypráví poslední příběh, který vymyslel ve vteřinách před popravou jako ten nejhorší ze všech možných konců, a sice že Ariel s Tupolskim jeho povídky přece jen spálí. Skutečný příběh však končí „šťastně“, nebezpečné Katurianovy pohádky jsou uloženy na půlstoletí do jeho spisu.

Fascinující, znepokojivá, bohatstvím fantazie a emocí vzrušující hra nejmladšího z velkých irských vypravěčů paradoxních příběhů.

Tom STOPPARD (Velká Británie)

PO MAGRITTOVI (AFTER MAGRITTE)

z angličtiny přeložili Anežka Kuzmičová, Lukáš Novák, Lenka Pavlovská, Lucie Šmídová a Ondřej Vím

3 m, 2 ž

Klasická Stoppardova jednoaktovka, jež s notnou dávkou absurdního humoru vypovídá o šalebnosti našich smyslů. Podobně jako při pohledu na surrealistická plátna René Magritta si divák téhle slovně-situační komedie může být naprosto jist, že nic není ve skutečnosti tak, jak to na první pohled vypadá. Zatímco se svérázní manželé Thelma a Reginald Harrisovi ve svém londýnském bytě připravují na společné taneční vystoupení, zaobírají se vzpomínkou na prapodivnou mužskou postavu, kterou ráno téhož dne zahlédli z jedoucího auta. Nápadný chlapík je sice oba hluboce zaujal, shodnout se na čemkoliv dalším se však jeví jako zcela nemožné: pro jednoho to byl slepý stařec o holi, pro druhého jednonohý mladík ve fotbalovém dresu. Jejich zanícené diskusi, plné pohotových výpadů a důmyslných slovních hříček, zmateně přizvukuje postarší Matka, kterou oba pokládají za svou tchyni. Když se pak na scéně objeví policejní inspektor spolu s místním pochůzkářem, který dosud veškeré dění v domácnosti Harrisových nechápavě sledoval oknem, všechno se dál zkomplikuje obviněním manželů z jednoho bizarního zločinu. Záhy se ale klubko zdánlivě náhodně nakupených absurdit začne rozmotávat a divák se postupně dozvídá, proč Harrisovým ze stropu visí košík s ovocem, jak tuhle nečekanou policejní návštěvu zapříčinila matčina koupací čepice a konečně i jak nečekaně úzce s návštěvou souvisí onen slepý jednonohý chodec ve fotbalovém dresu. Přestože se nakonec omyly pánů policistů i ostatních zúčastněných šťastně vyjasní, za závěrečný výjev hry by se nemusel stydět ani pravověrný surrealista.

Simon Gray (Velká Británie)

STAŘÍ MISTŘI (THE OLD MASTERS)

z angličtiny přeložila Jitka Scoffin

3m, 2ž

Simon Gray situuje svoji novou, komorně laděnou hru (premiéra v Birminghamu v roce 2004) do vily I Tatti, nedaleko Florencie. Za Mussoliniho režimu a v nebezpečí blížící se války, zde žije věhlasný anglický kunsthistorik a soudní znalec židovského původu Bernard Berenson v letité ménage à trois se svojí nemocnou manželkou Mary a se svou oddanou asistentkou Nicky a v rostoucích finančních problémech.

Hra se odehrává mezi zahradou a knihovnou vily v průběhu jednoho dne roku 1937, kdy Berensonovu domácnost přijede navštívit jeho starý přítel a kolega, úspěšný obchodník s uměním Duveen. Ten chce ze zjištěných důvodů přimět Berensona ke změně názoru na autorství Tiziánova obrazu *Hold pastýřů*. Jejich setkání a následný dialog dvou stárnoucích „virtuosů“ nejenže dává nahlédnout do neobvyklých vztahů mezi všemi zúčastněnými, ale dotýká se také otázky osobní cti v obchodování s uměním, a osobní cti vůbec. S humorem i s melancholií hra připomíná úskalí, kterým jsou lidé vystaveni pod tlakem ambicí, financí a rodinných vztahů. Intimní vztah k umění pak v závěru nabízí jako útěchu i pro dobu válečných pohrom.

V roce 2004 hru s velkým úspěchem u kritiky i obecnstva režíroval anglický dramatik a režisér Harold Pinter v londýnském Comedy Theatre.

Alan Bennett (Velká Británie)

STUDENTI DĚJEPISU (THE HISTORY BOYS)

z angličtiny přeložila Jitka Scoffin

11 m, 1 ž

Nová Bennettova komedie (premiéra v květnu 2004 v Národním divadle v Londýně), jejímž základním tématem je úvaha o smyslu vzdělání, se setkala s mimořádným úspěchem u kritiky i u obecnstva. Hra získala čtná prestižní ocenění, včetně ceny Laurence Oliviera a Cenu kritiků za nejlepší hru. V červenci 2005 začala práce na její filmové verzi.

Předmětem zájmu v *The History Boys* je malá třída bystrých žáků (17-18 -letých) v posledním ročníku chlapeckého gymnázia v severní Anglii v 80. letech. Osm chlapců se tu připravuje ke zkouškám do Oxfordu a Cambridge pod vedením dvou učitelů, jedné učitelky a ředitele, z nichž každý má na výuku odlišný názor.

Nejstarší a zcela nekonvenční učitel angličtiny Hector s oblibou ignoruje osnovy a dává svým žákům volnost ve formě výuky. Ti v hodinách zpívají staré písně, předvádějí scénky z klasických filmů a recitují a rozebírají básně podle svého výběru.

Ředitel školy, jehož hlavní ambicí je dostat své žáky na prestižní university a tím své gymnázium výš na ligovém žebříčku škol, má o efektivnosti Hectorovy výuky pochybnosti. Angažuje proto mladého, výpomocného učitele dějepisu, Irwina, který údajně zkouškami a studiem v Oxfordu sám prošel. Ten má za úkol připravit žáky ke zkouškám moderním a spolehlivým způsobem. Irwin chlapce učí, že z hlediska úspěchu u zkoušek, je forma a kontroverznost jejich projevu důležitější, než pravdivost jejich argumentace.

Jediná žena ve hře, učitelka dějepisu Lintottová, se díky své dlouholeté praxi dívá skepticky nejen na výuku a vyučující, ale především na dějiny, které považuje za nekonečný sled malérů zaviněných muži. Svě třídě se natají s tím, jak deprimující je proto pro ni vyučování dějepisu.

Žáci jsou ve hře svým učitelům důstojným protějškem a někdy “vědí víc, než přiznají”. Hlavním cílem toho nejatraktivnějšího z nich, Dakina, je dostat do postele ředitelovu sekretářku. Posner, ten nejdojemnější a nejtalentovanější ze žáků, sám pozdní dítko židovských manželů, je do Dakina po uši zamilovaný. Do Oxfordu se nakonec dostanou všichni - i ten nejhloupější, Rudge, díky svému otci, který v jedné oxfordské koleji dělal kdysi sluhu, což je v dnešní době pro elitní instituci původ velmi lákavý.

Na příkaz ředitele sveze Hector na své motorce místo žáka Dakina kolegu Irwina. Ten ale na

motocyklu nikdy nejel, a snad proto dojde k nehodě, kterou Hector nepřežije. Irwin skončí na vozíčku... a jako moderátor televizních dějepisných programů pro BBC.

Žáci se uplatní v různých úspěšných profesích, mimo Posnera, který, poznamenán vzděláním i homosexualitou, žije osaměle v anonymitě internetových kontaktů.

Theresa Rebeck(ová) (USA)

Theresa Rebeck(ová) se narodila v roce 1958 v Ohio. Získala doktorát na bostonské Brandeis University za práci o viktoriánském melodramatu. Píše pro divadlo, rozhlas, televizi i film. Za svou práci pro televizi získala několik ocenění (Mystery Writers of America Edgar Award, Writers Guild of America award for Episodic Drama). Její divadelní hra Omnium Gatherum (2003), kterou napsala spolu s Alexandrou Gersten-Vassilaros byla ve finálovém výběru na Pulitzerovu cenu.

Pro divadlo napsala The Bells (2005), Bad Dates, The Water's Edge, Dollhouse (2000), Abstract Expression (1998), View of the Dome (1996), Sunday on the Rocks (1996), The Family Of Mann (1994), Loose Knit (1994), The Two Orphans (1993), Does This Woman Have a Name? (1993), Jehlové podpatky (Spike Heels, 1992). Je rovněž autorkou adaptace Ionescova Nosorožce. Soubor krátkých her s názvem Rebeck Revisited se devět měsíců uváděl v Theatre Neo v Los Angeles a periodikem L. A. Weekly byl vybrán mezi Deset nejlepších her roku 1999.

JEHLOVÉ PODPATKY (SPIKE HEELS)

z angličtiny přeložila Jana Borovanová

2 m, 2 ž

Vtipná a živá hra o současných třicátnících. Hra kreslí svižnými dialogy čtyři plastické postavy a nabízí nečekané a neschematické řešení situací.

Temperamentní a svérázná Georgie se zamiluje do Andrewa, kterého při prvním setkání považuje za Svědka Jehovova. Ale Andrew "jen" přednáší politickou filosofii na Bostonské univerzitě. Georgie ho pak vyvádí z míry srovnáním literárních kvalit Homérovy Íliady a díla Stephena Kinga. Ve chvíli, kdy dojde na praktické záležitosti života, se ale ukazuje, že vyučovat by mohla spíš ona. Čtyřlístek postav spoluvytváří Andrewova snoubenka Lydia a jeho přítel Edward.

Otázky morálky, důstojnosti, jazyka, lásky a přátelství ve špičkovém vzorku žánru romantická komedie.

Roli Andrewova přítele Edwarda si v newyorské inscenaci zahrál Kevin Bacon.

Daniel MacIvor (Kanada)

NIKDY NEPLAV SÁM (NEVER SWIM ALONE)

z angličtiny přeložila Jana Borovanová

2 m, 1 ž

V rychlém spádu napsaná hra pro dva herce a jednu herečku. Děj běží v rytmu boxerského zápasu, dokud Rozhodčí neodmávne poslední kolo.

Dva muže, přátele od dětství, spojila dramatická událost jednoho léta. Závod v plavání k bójce skončil tím, že se dívka, která s oběma trávila prázdniny na pláži, utopila. Hra poskytuje obraz života, který probíhá podle Nietzscheho jako neustálý závod o prvenství na všech frontách, v němž vyhrává silnější.

Jazyk textu střídá živý dialog a krásné básnické obrazy.

Richard Alfieri (USA)

ŠEST TANEČNÍCH HODIN V ŠESTI TÝDNECH (SIX DANCE LESSONS IN SIX WEEKS)

z angličtiny přeložil Pavel Dominik

1 m, 1 ž

Michael: *Lily, vy nepotřebujete učitele!*

Lily: *Ne. Ale potřebuji partnera.*

Lily Harrisonová, dvaasedmdesátiletá dáma žijící na slunném pobřeží Floridy, si pro zpestření svých pomalu plynoucích dnů rozhodne najmout soukromého učitele tance. Když se u jejích dveří poprvé objeví svérázný Michael Minetti, netuší, že v něm získává mnohem více než objednaného lektora. Michael je bývalý broadwayský tanečník s italským temperamentem. Díky své vznětlivosti a přímočarému způsobu vyjadřování Lily záhy po svém příchodu hrubě urazí, a ta je rozhodnuta celý kurs zrušit. Aby zachránil situaci, vymyslí si Michael dojemný příběh o nemocné manželce a kritické životní situaci, a tak se mu podaří Lily přesvědčit, aby mu dala ještě jednu šanci. Hned během další lekce však vyjde najevo, že Michael vůbec žádnou ženu nemá, že je to svobodný gay. Ani po tomto odhalení ho však Lily nakonec nevyhodí a taneční hodiny nadále pokračují. A postupně se ukazuje, že také Lily není tou přísnou, upjatou a neskonale zásadovou manželkou pastora, jak se na první pohled zdálo. Vlastně se dopouští stejného podvodu jako Michael, neboť svého muže vydává za živého šest let po jeho smrti. Podobné pochybení Michaela a Lily sblíží a otvírá jim cestu k dalšímu vzájemnému poznání. Stávají se z nich přátelé a taneční hodiny pro ně znamenají více než pouhé lekce. Dlouhé diskuse dotýkající se kromě osobních témat i názorů na svět s jeho globálními problémy, jako jsou rasismus, náboženský fundamentalismus či AIDS. Však také Lily vlastně žádného učitele nepotřebuje- tančí stejně lehce a půvabně jako její profesionální partner. V Michaelovi ale nalezne přítele, jehož sympatie a péče neskončí s poslední placenou lekcí.

Formálně je hra rozdělena právě do šesti tanečních hodin (plus jeden bonus)- swing, tango, vídeňský valčík, foxtrot, cha-cha a současný tanec. Kromě samotných tanečních výstupů tak můžeme skrze lekce sledovat, jak mezi starou dámou a jejím horkokrevným učitelem roste podivuhodné přátelství.

Jednotlivé situace jsou řemeslně dobře vystavěny, každá má ústřední konflikt ze kterého přirozeně vyrůstá. Výborné herecké příležitosti pro pohybově vybavené herce příslušného věku (žena - 72 let a muž - 45 let). Prostředí: byt Lily.

Joanna Murray-Smith(ová) (Austrálie)

MEZI ÚTERÝM A PÁTKEM (HONOUR)

z angličtiny přeložila Blanka Křivánková

1 m, 3 ž

Komorní rodinné drama australské dramatičky s prvky hořké slovní komiky, zpochybňující konvenční představy o tom, co je to čest a důstojnost, jak je to se smyslem pro slušnost a s vírou v přetrvávající lásku.

Na počátku hry je úspěšný novinář George zpovídan mladou, sebevědomou a atraktivní dívkou Claudií, která píše jeho profil pro připravovanou knihu. Claudie je agresivní, vše dokáže pojmenovat, klade provokativní otázky na tělo. Podobně se následně chová i k Georgeově manželce Honor, jejímž prostřednictvím poznává známého novináře z jiného pohledu. Honor se před třiceti lety, na počátku vztahu s Georgem, vzdala slibně začínající kariéry spisovatelky, a ačkoli je sama velmi talentovaná, strávila většinu ze společného manželství v Georgeově stínu - starala se o jejich dceru Sophii, která je dnes jen o něco mladší než Claudie a následovala muže všude tam, kam ho vedla jeho kariéra. Claudie na Honor útočí a zpochybňuje její rozhodnutí vzdát se kvůli vztahu vlastní seberealizace. Dochází k ostré výměně názorů dvou inteligentních žen rozdílných generací, během níž se Honor hájí tím, že dlouhotrvající manželství je založeno na „nevyhnutelné loajálnosti“ a „vzpomínkách na tělesnou vášeň“. Claudie argumentuje tím, že fungující vztah musí být založen na profesionální rovnosti. Ačkoli Honor je zaskočena přímočarostí, s jakou s ní Claudie jedná, je velkorysá a i před Georgem oceňuje inteligenci mladé novinářky. Navíc jaksi nostalgicky přiznává, že v Claudii zahlédla samu sebe před dvaceti lety. Krátce po návštěvě Claudie oznamuje George Honor, že od ní odchází. Nejprve to zdůvodňuje pouze tím, že už dlouho není šťastný, nakonec se přizná, že odchází za Claudií, která jej vzrušuje nejen svou

atraktivností, ale také intelektuálně. Honor hořce poznamenává, že také ona jej kdysi zřejmě okouzila především jako „Honor-spisovatelka“, která se ovšem kvůli jeho kariéře změnila v nezajímavou „Honor-matku-obětavou manželku“.

Dcera Sophie je otcovým odchodem zdrcena především proto, že Claudie je jen o něco málo starší než ona a obě se znají od vidění ze studií. Ačkoli jsou generačně spřízněny, Sophie postrádá Claudiinu dravost a pronikavou inteligenci. Během společného setkání nakonec Sophie přizná, že by raději byla jako Claudie – kdyby měla ve všem jasno a obešla se bez emocionálního zmatku, který ji provází od dětství. George se nastěhuje ke Claudii, jejich vztah ovšem začne brzy troskotat. George je Claudii spíš učitelem a ona se nakonec přizná, že má v sobě prázdno, že „láska“ pro ni byla jenom dosažením dalšího cíle, v tomto případě ovládnutím Georgea. I když to před Georgem nepřizná, paradoxně ji k tomuto poznání nechtíc přivedla právě Honor, s níž se Claudie ještě jednou na vlastní přání setkala. Honor sebere po devastujícím krachu manželství všechny síly a úspěšně se vrátí k psaní. V úplném závěru hry naznačuje George, že by se k ní rád vrátil, příběh však nemá jednoznačné vyznění.

Hra měla premiéru v roce 1995 v Playbox Theatre Centre v Melbourne. Jejím uvedení na Broadwayi v Divadle Belasco v roce 1998 předcházelo veřejné scénické čtení, na kterém se podílela Meryl Streepová. Britská premiéra se uskutečnila v únoru 2003 na scéně Cottesloe Královského národního divadla v Londýně (RNT). K dalším hrám Joanny Murray-Smithové, které byly uvedeny po celém světě, patří například *Rapture*, *Nightfall*, *Redemption*, *Love Child*, *Atlanta*, *Flame* a *Bombshells*.

V české premiéře uvedlo pražské Divadlo na Vinohradech v květnu 2005.

Italsky psaná dramatika

Dario Fo (*1926, Itálie)

Italský dramatik, režisér, scénograf a herec.

Dario Fo, který se v roce 1997 stal nositelem Nobelovy ceny za literaturu je typem „renesančního“ umělce. Od počátku jeho tvorby se v něm spojuje osobnost dramatika, režiséra, scénografa a vynikajícího herce, ale též producenta a principála divadelního souboru. Jeho dílo čítá přes 60 komedií, z nichž mnohé jsou a byly uváděny nejenom na evropských scénách. Udělení Nobelovy ceny Dariovi Fo je důstojným oceněním jeho celoživotní tvorby v oblasti divadla. Světová média a tisk věnovaly tomuto ocenění nebývalou pozornost. Některé hry Daria Fo se hrály i u nás (*Archandělé nehrají biliár*, *Isabella*, *tři karavely a podfukář*, *Platit se nebude*, *Náhodná smrt anarchisty*, *Za vším vězí ďábel* nebo *Mysteria Buffa*). Zatím poslední u nás uvedenou Foovou hrou je *Otevřené manželství*, které napsal spolu se svou manželkou Frankou Rameovou.

OBJEVENÍ AMERIKY JOHANEM PADANEM

(JOHAN PADAN A LA DISCOVERTA DE LA AMERICHE)

z italštiny přeložila Veronika Valentová

1 m

Celovečerní hra pro jednoho herce italského divadelníka a dramatika Daria Fo, nositele Nobelovy ceny za literaturu z roku 1997, vznikla roku 1991 pro výstavu Expo'92 ve španělské Seville k pětistému výročí objevení Ameriky.

Padan je jedna z mnoha Foových postav napsaných podle zanniovské předlohy commedie dell'arte. Příběh začíná útěkem mladého mazaného Lombardana Johana z rodné Itálie před inkvizicí do Španělska, odkud se náhodou dostává se čtvrtou výpravou Kryštofa Kolumba na území panenské Ameriky. Na novém kontinentě se po všemožných dobrodružstvích stává oblíbeným šamanem několika indiánských kmenů a rozhodne se, že se do rodné Evropy nevrátí a že zůstane až do konce života na novém kontinentě.

Dario Fo (Itálie)

PRVNÍ JEŽÍŠKŮV ZÁZRAK (IL PRIMO MIRACOLO DI GESÙ BAMBINO)

z italštiny přeložila Veronika Valentová

1 m

První Ježíškův zázrak patří do Foova souboru asi dvaceti *Komických mysterií (Mistero buffo)*, která jsou určena pro jednoho interpreta. Napsán byl roku 1969. Přepřevování některých událostí z Ježíšova dětství vychází z apokryfních pramenů.

Text patří mezi nevtipnější Foova mysteria. Popisuje Ježíšův život od narození (návštevny Tří králů) až po přestěhování celé rodiny do Jaffy, kde si hledají živobytí a kde Ježíšek provede několik zázraků – například oživí ptáky z hlíny. Ač je téma biblické, všechny postavy zde mají běžné lidské vlastnosti: Kašpar reaguje na Baltazarův zpěv stařeckou nesnášenlivostí, svatá Anna je lakomá, Josef trošku ťulpas, Marie obyčejná nervózní matka a Ježíšek rozmazlené, drzé, neposlušné a příležitostně i škodolibé dítě.

Stefano Benni (Itálie)

BARMAN SHERLOCK (SHERLOCK BARMAN)

z italštiny přeložila Veronika Valentová

2 m, 1 ž

Tragikomická aktovka současného italského dramatika a prozaika Stefana Benniho se odehrává v baru, kam se uchýlil nešťastný muž právě opuštěný svou dívkou, a kde jej zkušený barman uklidňuje a postupně v přesném sledu událostí hádá, co se mu přihodilo. Krátká hra s překvapivým koncem je určena pro jednu vedlejší ženskou a dvě hlavní mužské postavy.

Severská dramatika

Jon Fosse (*29. 9. 1959 v Haugesundu)

Studoval sociologii, filosofii a literární vědu v Bergenu. V mládí byl rockovým kytaristou a novinářem na volné noze. Většinu svého života se žije jako profesionální spisovatel. Píše jazykem nynorsk – druhým oficiálním norským jazykem. Věnuje se románu, povídce, krátké próze, lyrice, dramatu, esejistice i dětské literatuře. Obdržel několik literárních cen a jeho knihy byly přeloženy do mnoha jazyků. Za dvojromán Melancholie I a II (Melancholia I.-II.) byl v roce 2001 nominován na prestižní Cenu Severské rady. Jeho hry byly postupně uvedeny na scénách po celé Evropě. Pracuje také jako překladatel.

Jako dramatik debutoval Fosse roku 1994 hrou A nikdy se nerozejdeme (Og aldri skal vi skiljast), kterou napsal v rámci Bergenského projektu pro Národní scénu v Bergenu. Následovaly hry Jméno (Namnet, 1995), Někdo přijde (Nokon kjem til å komme, 1996), Dítě (Barnet, 1996), Syn (Sonen, 1997), Matka a dítě (Mor og barn, 1997), Noc zpívá své písně (Natta syng sine songar, 1997), Jednoho letního dne (Ein sommars dag, 1997), Kytarista (Gitarmannen, 1997) a Sen o podzimu (Draum om hausten, 1998). O rok později vznikly hry Zatímco se stmívá a všechno černá (Medan lyset går ned og alt blir svart), Návštevna (Besøk) a Spinkej můj maličký (Sov du vesle barnet mitt). Z roku 2000 pocházejí hry Zima (Vinter) a Odpoledne (Ettermiddag). Mezi jeho nejnovější dramata patří Krásně (Vakkert, 2001), Variace na smrt (Dødsvariasjonar, 2001), Dívka na pohovce (Jenta i sofaen, 2002) a Lilla (Lilla, 2003).

Témata svých her nachází Fosse převážně v rodinných vztazích, což je patrné již ze samotných názvů. Pro jeho texty je charakteristický úzký okruh jednajících osob nazývaných většinou pouze křestními jmény, osobními zájmeny nebo dokonce jen rodinným označením. Fosseho zajímá především problém komunikace uvnitř rodiny. Jeho postavy spolu neustále hovoří, mnohdy však jde jen o prázdná klišé. Jejich repliky se navíc míjejí a často se zdá, že na sebe vzájemně nereagují. Fosseho základní výrazovou formou je lyrika, která se promítá i do jeho dramát. Jeho hry jsou komponovány jako básně.

Jon Fosse je považován za jednoho z předních norských spisovatelů. Po Ibsenovi je nejhranějším norským dramatikem na evropských scénách. Například hru Jméno uvedlo v sezóně 2001/2002 22 divadel v Německu, v Rakousku, ve Francii, v Nizozemí, Estonsku, Finsku, Polsku a Portugalsku. V současné době žije Jon Fosse v Bergenu.

SYN (Sonen)

z norštiny přeložila Karolína Stehlíková

3 m, 1 ž

(Věk postav není v autorských poznámkách nijak přesně definován)

Ve vesnici, kterou spojuje s okolním světem pouze jednou denně projíždějící autobus, žijí už jen tři lidé. Starší pár (Matka a Otec) a jejich přibližně stejně starý soused. Hra se odehrává jednoho zimního večera a následujícího rána v domě Otce a Matky.

V poklidném večeru probírají Matka s Otcem současnou situaci ve vesnici (rekapitulují, kdo zemřel; baví se o sousedovi, který podle nich poslední dobou víc pije; hovoří o tmě a tichu, které je obklopuje). Atmosféru naruší průjezd autobusu, který ve vesnici tentokrát zastavuje (zastávka je na znamení). K překvapení Matky s Otcem, kteří „událost“ pozorují z okna, vystoupí z autobusu dva lidé. V jednom z nich poznají Souseda, o totožnosti druhého se dohadují. Za chvíli se ve dveřích objeví Syn a jeho příchod naplní oba rodiče radostí. Sám Syn příliš nemluví. Ve vzduchu visí nezodpovězená otázka, kde byl Syn tak dlouho. Po chvíli dorazí familiérní Soused, který se sám pozval na návštěvu u příležitosti Synova návratu. Soused naznačuje, že ví, že Syn byl zavřený za krádež, ale nic neříká otevřeně. Narážky posléze vyprovokují Syna k verbálnímu útoku, který končí Sousedovým zhoroučením. Když se Otec nad Sousedem skloní, zjistí, že je mrtev. Druhá scéna je vlastně epilogem celé hry. Odehrává se následující den ráno. Rodiče spolu probírají podíl Synovy viny na Sousedově smrti. Když se Syn vzbudí, vezme si své věci, krátce se rozloučí a odchází. Rodiče sledují, jak nastupuje do autobusu a odjíždí. Žádná z narážek, které pronesl soused, nebyla potvrzena ani vyvrácena. Otec a Matka zůstávají opět sami ve tmě a tichu.

Podobně jako u ostatních Fosseho prací se děj hry jeví velmi banálně. Této záměrné banalitě ovšem dodává rozměr archetypální jazyk, který je pro Fosseho dramatikou charakteristickým. Krátké, jednoduché repliky, které se vyznačují absencí interpunkce, připomínají verše. Na kost obraná sdělení rytmicky se opakující na různých místech textu ožívají náhle v nových kontextech. Základem každé Fosseho hry je jednoduchá výchozí situace, která paradoxně nabízí nečekaně široké interpretační možnosti.

ZIMA (VINTER)

z norštiny přeložila Karolína Stehlíková

1 m, 1 ž

Děj se odehrává v průběhu několika dnů v parku a v hotelovém pokoji v blíže neurčeném malém městě.

V prvním jednání se muž, který je ve městě na služební cestě, setkává v parku s ženou, která ho slovně napadne. Možná je pouze opilá, ale mnohem pravděpodobněji jde o prostitutku, která se snaží ulovit zákazníka. Její jazyk plný vulgarismů ostře kontrastuje s jinak básnickým jazykem, který je pro Fosseho postavy typický, a který se objevuje v dalších dějstvích. Muž ženě nakonec dovolí, aby ho následovala do hotelu. Druhé jednání se odehrává v hotelovém pokoji. Žena se probouzí a pokouší se zrekonstruovat předcházející noc. Objevuje se muž s plnými taškami, které obsahují například nové šaty pro ženu. Muž a žena pokračují v dialogu, v němž je patrný náznak rodícího se vztahu. Mezitím se také ukáže, že v mužově nepřítomnosti telefonovala jeho manželka. Žena neustále mluví o tom, že už by měla jít. Nakonec se s mužem domluví, že se setkají později v blízké restauraci. Třetí jednání se odehrává za několik dní na stejném místě v parku. Muž tam vyhledal ženu, kterou se po několik večerů marně snažil najít. V rozhovoru, který se točí kolem jejich předešlého setkání, vypráví muž o telefonickém rozhovoru se svým šéfem (Kvůli ženě nedorazil na obchodní schůzku. Svému šéfovi následně řekl, že ve firmě končí.). Tentokrát je to muž, kdo se snaží přesvědčit ženu, aby s ním odešla do hotelu. Žena nakonec souhlasí. Čtvrté jednání se opět

odehrává v hotelu, ve stejném pokoji. Muž i žena mají jakési dejà vu. I když od jejich setkání neuplynulo ve skutečnosti mnoho času, když spolu hovoří o společných zážitcích, máme pocit, že se všechno odehrálo už dříve v minulosti. Dvojice začíná mluvit o společné budoucnosti. Podobně jako pár z Fosseho hry *Někdo přijde* chtějí muž a žena odjet někam daleko, kde budou jen oni dva. Ze závěrečného dialogu není zcela jasné, jestli mluví realisticky, nebo jen sní.

Finn Methling (*1917, Dánsko)

Osvědčený dánský dramatik, který za svůj dlouhý život napsal již přes 50 rozhlasových i divadelních her a scénářů pro televizi. Jeho hry jsou známy svou specifickou poetikou, pochopením pro lidské slabosti i humorem. Kaleidoskop byl v dánském rozhlase uveden v roce 2000, kde roli starého muže ztvárnil známý dánský herec Henning Moritzen.

STRÍPKY – monolog pro rádio (KALEIDOSKOP – radiomonolog)

z dánštiny přeložila Michaela Weberová

1 m

Člověk nehybně upoutaný na lůžko, žijící již jen svými myšlenkami. Právě v takové situaci je Starý muž, jediná postava rozhlasové hry *Strípky* dánského dramatika Finna Methlinga. Muž se vrací k důležitým bodům svého osobního života, často svázaným se stěžejními událostmi 20. století. Vzpomíná na idylické dětství i život za války prolutý zážitky prvních lásek, na více než padesátileté soužití s Irinou, cesty do celého světa, uvažuje o umění, životě vůbec i o smrti. Jednotlivé motivy jsou podtrženy výrazným zvukovým doprovodem, různě se vracejí nebo naopak předjírají další části mužova vnitřního monologu. Působivé je především postupně kulminující Ravelovo *Bolero*, prostupující celou hrou jako vyjádření vše překonávající lásky.

Maďarsky psaná dramatika

András Kern (Maďarsko)

András Kern se narodil roku 1948 a už dávno patří k nejpoblárnějším, nejoriginálnějším osobnostem maďarského divadla a filmu. Jeho herecký rejstřík je neobyčejně rozsáhlý: sahá od bravurních výkonů v rolích aktérů klasických frašek až po nezapomenutelné ztvárnění postavy Richarda III. Obrovské hlediště budapeštského Vígszínházu o více než tisíci místech je už přes dvacet let trvale vyprodáno na představeních komedie Woodyho Allena Zahraj to znovu, Same! s Andrásem Kernem v titulní roli. Kernova tvůrčí potence je nebývale mnohostranná: píše filmové scénáře, byl i režisérem několika úspěšných filmů, je uznávaným textařem a cédéčka, na nichž své texty sám zpívá, jdou stále na dračku. Je častým aktérem nejsledovanější politické talk-show Maďarské televize Sedmička týden. Je autorem i interpretem kabaretních výstupů; nedávno vydal knížku s výběrem těchto nejúspěšnějších prací. V roce 2004 se představil dokonce jako dramatik: napsal půvabně tklivou a zároveň sarkasticky rozvernou lyrickou komedii o víceméně fiktivním celoživotním milostném vztahu Spencera Tracyho a Katherine Hepburnové, kterou s velikým úspěchem uvedlo budapeštské Divadlo Attily Józsefa; v titulní roli ovšem se samotným autorem. Tato originální směs vtipné komedie a lidsky hřejivé něžné poezie by se jistě setkala s nemenším zájmem obecnstva i ve vlasti Bohumila Hrabala a Jiřího Menzela...

SPENCER (anebo SPENCER A KATHERINE)

z maďarštiny přeložila Kateřina Pošová

6 m, 1 ž a další

Poutavost hry spočívá v duchaplném střídání autentických životních epizod s fiktivními situacemi, zrozenými v autorově fantazii. Milostný příběh těchto dvou světových kinohvězd byl sám o sobě až do konce – do Tracyho smrti – bouřlivý a plný zvrátů, dynamický děj hry je

však současně i pestrým sledem úvah a dialogů o četných zajímavých a významných otázkách: o vztahu umění a reality, o specifičnosti hereckého bytí, o prolínání této výjimečné profese a životního stylu. Dramaturgie hry je poutavá, scénicky vděčná; děj je nesen „záběry“ ze společných natáčení stejně jako momenty reálných životních situací plných duchaplných slovních potyček. Podobně jako u Pirandella místy nevíme, díváme-li se na skutečné dění, anebo na právě snímaný záběr filmového příběhu.

András Kern na okraj své hry podotkl: „Dřív mi často říkali: z určitých úhlů pohledu vypadáš v televizi docela jako mladej Spencer Tracy! Opakovali to tak dlouho, až jsem o něm a o Katherine Hepburnové napsal hru. Ti dva spolu nadosmrti válčili, milovali se a zraňovali; ona mu byla i nebyla družkou...

A pak mi náš režisér řekl : Píšeš-li hru o Spencerovi, asi nebude tak zajímavá, jaká by mohla být, kdybys ji napsal o sobě!

No ovšem! (i když mu vlastně vůbec nejsem podobný!), samozřejmě: pod záminkou, z podnětu, takříkajíc pod pláštíkem Spencera je ta hra o nás, jako ostatně každá dobrá inscenace (což doufejme bude i tato!). Je o našich zradách, láskách, přátelstvích a manželstvích, o našem talentu, o naší zbabělosti a prolhanosti, o kráse i ošklivosti. V poloze groteskní i vážné podává svědectví o tom, jak vlastně žili a žijou ti prapodivní tvorové – herci – v letech 1939, -49, -59... v Hollywoodu, anebo třeba dnes, tady, u nás. No ovšem: o nás pro nás a možná i pro vás...”

HRY, KTERÉ JE PO DOHODĚ MOŽNO ZÍSKAT JEN ZA TANTIÉMY

Zahraniční hry, které je po dohodě možno získat pouze za tantiémy (%).

Autor	Titul	Smlouva do:	%
Bengt Ahlfors	Iluzionisté		8
Bengt Ahlfors	Poslední doutník		8
Edward Albee	Koza aneb Kdo je Silvie?	30.11.2006	6
Edward Albee	Kdo se bojí Virginie Woolfové?	24.1.2008	6
Ingvar Ambjørnsen	Elling a Kjell	23.5.2008	6
David Auburn	Důkaz	4.6.2007	8
Torsten Buchsteiner	Tango sólo	31.7.2007	6
Gregory Burke	Gagarinova ulice	18.1.2006	8
Marina Carr(ová)	Maja	23.4.2007	8
Ben Elton	Popcorn	22.12.2008	8
Eve Ensler(ová)	Monology vagíny	26.9.2006	7
Jon Fosse	Jméno. Noc zpívá své písně	9.4.2006	3
Brian Friel	Afterplay	6.6.2007	8
David Greig	Kosmonautova zpráva ženě...	23.5.2008	6
Kornel Hamvai	Čas katů	31.12.2005	8
David Harrower	Nože ve slepicích	20.8.2006	6
Caryl Churchill(ová)	Prvotřídní ženy (Top Girls)	20.2.2008	6
David Ives	Je to v čase	18.1.2006	7
Charlotte Jones(ová)	Pokorný Felix (Humble Boy)	31.7.2007	9
Sarah Kane(ová)	Blasted	29.10.2005	6
Sarah Kane(ová)	Psychoza ve 4.48	15.2.2006	6
Fritz Kater	čas milovat čas umírat	9.7.2009	6
Ephraim Kishon	Oddací list	30.6.2006	8
Ephraim Kishon	Byl to pták	30.6.2006	8
Nikolaj Koljada	Murlin Murlo	3.4.2006	6
Liz Lochhead(ová)	Perfect Days	14.10.2006	6
Tracy Letts	Zabiják Joe	18.7.2007	7
Neil LaBute	Tvar věcí	24.9.2007	7
Neil LaBute	Trůn milosrdenství	8.4.2008	7
Martin McDonagh	Kráska z Leenane	10.6.2007	7
Martin McDonagh	Mrzák inishmaanský	29.3.2008	7
Heiner Müller	Kvartet	25.10.2008	6
J. Murray-Smith(ová)	Mezi úterým a pátkem (Honour)	18.3.2008	8
M. von Mayenburg	Parazitě	8.1.2006	6
M. von Mayenburg	Eldorado	29.7.2009	6
Richard Nelson	Madam Melville	18.11.2005	6
Paloma Pedrero(vá)	Noci letmé lásky	30.6.2007	8
Mark Ravenhill	Handbag	14.7.2006	6
Vasilij Sigarev	Plastelína	30.5.2007	8
Larry Shue	Cizinec	25.1.2008	6
Sam Sheppard	Pravý západ	28.9.2007	7
Tom Stoppard	To pravé	8.2.2009	8
Tom Stoppard	Pravý inspektor Hound	31.12.2006	8
Tom Stoppard	Arkádie	28.4.2009	9
Nikoline Werdelin(ová)	Znalci	31.7.2006	6

Nepřeložené texty

Anglicky psaná dramatika

Owen McCafferty (Irsko)

DAYS OF WINE AND ROSES (DNY VÍNA A RŮŽÍ)

1 m, 1 ž

Hra se odehrává v letech 1962-1970. Donal a Mona opouštějí Belfast s vírou v lepší život. Poprvé se setkávají na letišti, oba cizinci v nevládním světě, který je obklopuje, zamilují se do sebe a vezmou se. Ale už od počátku je s nimi ještě někdo (či něco...) - alkohol. Právě tady, na letišti Donal Moně poprvé nabídne alkohol. A od té doby je provází po celou dobu. Pít k určitému stylu života patří, ale v okamžiku, kdy překročí meze a stane se nezvládnutelnou vášní, ničí vše. Stává se jejich společným problémem, postupně zničí jejich kariéry, manželství, vztahy s kamarády, s rodinou, a největší obětí se stává jejich dítě. Nakonec se Donal, kterému se daří zastavit rozklad své osobnosti, rozhodne, že se se synem Kieranem vrátí do Belfastu. Mona mu nejprve vyhrožuje, ale pak sama uzná, že nechce, aby ji syn v jejím stavu viděl. A zároveň slibuje, že napíše a jednou snad za nimi přijede. Je v tom malá naděje, možná jí oba chtějí věřit...

Hra je psána zvláštním přerývaným jazykem, kde se trhané části vět jakoby přelévají jedna v druhou. Vzniká zvláštní způsob výpovědi, kde je nutno si mnohé domýšlet. Ne vše – vzhledem k alkoholovému oparu - je řečeno přímo. Důležitá jsou nejen slova, ale i styl mluvy protagonistů.

J.P. Miller (1918-2001) *původně napsal Days of Wine and Roses v roce 1958 jako součást televizního cyklu Playhouse '90. V roce 1962 natočil stejnojmenný film Blake Edwards s Jackem Lemmonem a Lee Remickovou. J.P. Miller má na kontě množství televizních scénářů (Vím, že se jmenuju Steven, Lindberghův případ únosu, Vaše peníze nebo vaše žena, Lidé od vedle).*

Owen McCafferty *adaptoval jeho hru, změnil její prostředí a jednající osoby tak, že hra získala další vrstvu – není už jen výpovědí o lidem, kterým alkohol zničil život, ale o nesplněných snech emigrantů. Mezi další hry autora patří Scény z velkého obrazu, Zavírací doba, Všude dobře, doma nejlépe, Mocho Mickebo a Zastřel vránu.*

Alan Ayckbourn (Velká Británie)

BODY LANGUAGE (ŘEČ TĚLA)

5 m, 4 ž

Rozhlasová reportérka Jo má se svým obtloustlým tělem malý problém – nemůže se na něj ani podívat. A čím víc jí a pije, aby na to zapoměla, tím je to horší.

Modelka Angie má také problém. Všichni se na ni neustále dívají. Ženy závistivě a někdy i s otevřenou nenávisť. Muži – jejich myšlenky jsou průhledné hned od začátku. Ale co kdyby si to Jo a Angie mohly vyměnit? A co kdyby ani neměly jinou možnost? *Řeč těla* – hra pro všechny, kdo mají tělo.

Populární modelka Angie Dell se musí podrobit menšímu chirurgickému zákroku na zadní partii těla. Aby se vše udrželo v tajnosti, vybere si kliniku na jihu Anglie, kterou vede doktor Hravič Zjergefovič, čtyřiaosmdesátiletý Východoevropan s velmi chabou znalostí angličtiny. Právě s ním přichází udělat rozhovor rozhlasová redaktorka Jo Knapton, obézní a frustrovaná žena, která má značné výhrady k mnohdy pošetilým experimentům doktora Zjergefoviče. Obě ženy se nakonec potkají, ovšem za tragických okolností. Za Angie totiž ve vrtulníku přiletí její přítel Mel Bennet, člen známé rockové kapely. Když odlétá, usekne vrtulí oběma ženám nešťastnou náhodou hlavy. Vše naštěstí zachraňuje doktor Zjergefovič, který hlavy přišije zpět, ovšem vzhledem ke svému stáří či spíše možná vzhledem ke své vášni pro experimenty našije hlavy opačně. Angie Dell se tak probouzí s tlustým a zarostlým tělem, Jo Knapton zase

s tělem modelky a s jizvami po implantovaném silikonu. Začíná boj s cizím tělem a boj s ostatními, kteří na nové tělo reagují. Zkrátka a dobře boj „tělo na tělo“. Kdo nakonec vyhraje, je hloupé prozrazovat, není však žádné tajemství, že se u toho pobavíte.

Řeč těla byla poprvé uvedena v roce 1990 ve Stephen Joseph Theatre ve Scarborough. V roce 1999 udělal Ayckbourn v této hře malé úpravy.

Noël Coward (Velká Británie)

RELATIVE VALUES (RELATIVNÍ HODNOTY)

5 m, 5 ž

Do sídla hraběnky z Marshwoodu dorazí nečekaná zpráva, že se její syn Nigel, hrabě, bude ženit a brzy přijede představit svoji nastávající. Tou je známá herečka Miranda Frayleová. Novina nejvíce zasáhne služku Moxie, která s rodinou žije přes dvacet let a Nigela zná odmalička. Moxie představa takového „nerovného sňatku“, kdy by se hrabě měl snížit k herečce, neuvěřitelně rozčílí a oznámí hraběnce, že odchází z jejích služeb. Nakonec jí v slzách přizná, že Miranda je její sestra. Hraběnka Marshwoodová se odmítá s věrnou Moxie rozloučit a vymyslí, jak ze situace delikátně vybruslit. Mirandě je pak Moxie, s níž se mnoho let neviděla, představena jako hraběncina sekretářka. Slavná herečka rozehraje u rodinné večeře srdceryvnou etudu na téma nešťastné dětství. Hýří báchorkami o matce a sestře alkoholičkách, až to Moxie nemůže snést a odhalí přede všemi svoji pravou identitu. Je z toho ostuda a hromadně se řeší, zda odjede Miranda nebo Moxie. Do celé společnosti se zamíchá hereččin žárlivý kolega a dávná láska Don Lucas, který Mirandu sledoval až do sídla hraběte. Vše končí šťastně, stará láska znovu vzplane a Miranda opouští sídlo s Donem Lucasem. Hraběnka je spokojená, že se nemusí vzdát své služby, a Nigel si z toho nic nedělá, protože vlastně nikdy žádnou ženu nemiloval.

Přednostmi hry jsou anglický humor a konverzační vytříbenost dialogů.

Peter Arnott (Velká Británie)

THE BREATHING HOUSE (DŮM, KTERÝ DÝCHÁ)

14 m, 8 ž, 1 dítě, kompars

Skotský dramatik střední generace získal za tento text, uvedený ve velkém divadle Royal Lyceum Theatre v Edinburghu v roce 2003 cenu TMA, kterou za nejlepší novou hru uděluje samo skotské publikum.

Jedná se o „gotické“ drama, v němž se odrážejí skutečné mravy viktoriánské Anglie. Prudérie lepší společnosti je tu jen svrchním nátěrem reálných vztahů, jež ve hře symbolizuje jeden velký dům na edinburghském Starém městě – zčásti bordel, zčásti útočiště lidí na okraji společnosti.

John Cloon právě ovdověl, jeho žena zemřela při porodu. Elizabeth Chanterellová má potíže. Její služka Agnes se jí právě přiznala k tomu, že má poměr s jejím manželem, Francouzem Gilbertem. Je nemilosrdně bez doporučení vyhozena, Gilbert ji sice nejprve ubytuje v „Dýchajícím domě“, ale po týdnu ji ponechá osudu – tj. údělu prostitutky. John Cloon je podivín, stále více absorbovaný svým koníčkem, který se stává jeho posláním: Cloon má pro edinburghský magistrát pořizovat fotografie pracujících žen. Jedním z prvních objektů jeho zájmu je jeho vlastní hospodyně Hannah. Pouto mezi nimi se prohlubuje, duševně silná, hrdá Hannah se stává jeho milenkou – a nakonec jeho tajnou manželkou. Má však tajemství. V „dýchajícím domě“ bydlí, v péči náboženské fanatičky Rachel, její desetiletá nemanželská dcera Sorrow (Žal). Gilbert Chanterelle se od svého lékaře dozví zdrcující zprávu. Má syfilis – nakažena je také zřejmě jak jeho žena, tak Agnes. To posílí Gilbertův pocit viny vůči ní, když ji však vyhledá, je pozdě. Agnes právě v sebeobraně zabila sadistického klienta. Gilbert prchá. Agnes je odsouzena k smrti – ve vězení se ještě setkává s Cloonem a Hannah, kteří ji smejí fotografovat. Agnes je popravena a ve stejný den město zasáhne katastrofa – ve Starém městě vypukne epidemie cholery a celá čtvrť je uzavřena. Ti, kdo zůstali uvnitř, jsou zcela ponecháni osudu. Obvykle přežívá jen hrstka. Hannah je zoufalá, přizná se Cloonovi k Sorrow a chce, aby jí pomohl dostat se do zakázané zóny. Cloon je otřesen její tajnou

minulostí a posílá ji pryč. Elizabeth, která Gilberta přese vše miluje, mu odpustila a chce se spolu s ním otrávit. Gilbert ji však udusí a na útěku se setkává s Cloonem, který pochopil, co provedl, a chce Hannah najít a pomoci jí. Gilbert ví, kde ji najdou. „Dýchající dům“, k němuž spěchají, však mezitím Rachel v záchvatu fanatismu zapálila. Hannah se dostane dovnitř. Gilbert se vrhá za ní do plamenů, dům se řítí.

Epilog (za nějž by se nemusel stydět žádný autor viktoriánských melodramat) se odehrává o dvanáct let později. Hannah, která žije u Sorrow a jejího manžela v Cramondu, se odhodlá napsat svému manželovi dopis. Cloon ji okamžitě vyhledá.

Kostýmní drama vyniká téměř klasickou schopností plastické kresby postav – nabízí herecké příležitosti v podobě ostře řezaných charakterů.

Mark Ravenhill (Velká Británie)

CITIZENSHIP

6 m, 7 ž

„Hra pro mladé herce“ se zabývá pubertálním tápáním při hledání lásky a hlavně sexuální identity. Ústřední dvojicí jsou Amy a Tom, šestnáctiletí středoškoláci, kteří zjišťují, co jsou vlastně zač, aniž by byli schopni své otázky nějak přesněji verbalizovat. Tomovi se obsedantně vrací sen, v němž se s někým líbá - sen pro něj představuje záhadu spjatou s jeho sexuální orientací. Vzhledem k tomu, že se pohybuje v prostředí svých vrstevníků, kteří dělají první zkušenosti s lehkými drogami a zajímají se i o sex, Tom se z ryzí potřeby najít sebe sama vyspí s Amy. Ironií osudu je, že právě z jednoho odpoledne, které nemá pokračování, se narodí dítě, čímž svou identitu, jaksi bez ptaní a možná nevědomky, nachází i Amy - najednou se tu zhmotňuje dosavadní školní výcvik (v rámci hodin výchovy k rodičovství dostávaly dívky domů do opatrování elektronická miminka, aby si nacvičily péči o své budoucí děti). Tom se „stává homosexuálem“ a naváže vztah se zadaným Martinem, s nímž má poměr založený na sexu bez lásky. Amy vychovává dítě se spolužákem Garym. Tom ztrácí své dítě a lásku se mu najít nepodaří a jaksi „přirozeně“ se zapojuje do okolního světa, aniž by o něm pochyboval a aniž by si k němu ovšem vytvářel citové vztahy. Na konci akceptuje, že ho Martin nemiluje, stačí, že má dost peněz a dá se s ním užít zábava.

Ravenhillovi mladí jsou podivně samozřejmí, ztracení a zároveň vyprázdnění. Nevěrohodný svět dospělých představuje homosexuální učitel De Clerk, záhadná postava, která dokáže projít zdí - ani jemu se nepodaří navázat s Tomem hlubší vztah, neboť musí, jakožto pedagog, udržovat hranice společenské korektnosti.

Ravenhill je ve svém pohledu zcela nepsychologický a nepsychologizující, jeho postavy hovoří jakoby bez záměru a intence, nedokážou navázat vztah, ale většinou se o to ani nesnaží, snad ani nevědí, že to je možné. Hra především ilustruje tezi o „ztracenosti mladé generace“.

Citizenship je text z roku 2004, v témže roce byla uvedena v rámci projektu Národního divadla Celebration of Youth Theatre 2004, National Theatre Shell Connections 2004 a uvádějí ji různé střední školy po celé Británii.

Mark Ravenhill (Velká Británie)

TOTALLY OVER YOU

7 m, 8 ž a studenti dramatického kroužku

„Komédie pro mladé herce“ se odehrává, jak předepisuje autor, na holé scéně, na níž nic nemá indikovat, kde se nacházíme. Ravenhill si jako vzor vzal Molièrovy *Směšné preciózky* a rozvinul podobný jednoduchý příběh zasazený do současnosti. V jeho středu stojí čtyři mladé páry středoškoláků. Dívky jsou tak posedlé kultem celebrit a slávy, že se samy chtějí stát slavnými. Vymyslí si „nejsnazší“ cestu ke slávě - chodit s někým hodně známým. Proto se rozejdou se svými přáteli, kteří je „brzdí v kariéře“. Zoufalí odvržení kluci najdou východisko a způsob pomsty: vytvoří fiktivní kapelu Awesome (Hrůzostrašni) a s pomocí studentů hodin dramatické výchovy připraví vše, co patří ke zrození kapely a celebrit - vystoupení, stylisty, vizážisty a hlavně tiskovou konferenci, které se zúčastní i jejich bývalé dívky. Ty si uvědomí svoji chybu a chtějí se k nim - marně - vrátit. Jedinou výjimku představuje ústřední dvojice Kitty a Jake - Jake není schopen na Kitty zapomenout, a proto se rozhodne ve hře pokračovat.

Nakonec je donucen přiznat pravdu. Hra končí jejich nesmělou definicí toho, co je to láska.

Hra se zabývá především zvrhlostí masmédií a jejich vlivem na mladou generaci, vytvářením fiktivních idolů a honbou za nesmyslnými sny. Zároveň, ve druhém plánu, se v ní uvažuje o kouzlu a síle herectví a „hraní rolí“ vůbec.

Text je součástí vzdělávacího projektu Národního divadla (National Theatre Education Department) a to předurčuje jeho didaktický charakter i jeho budoucí použití.

Hra je z roku 2002, uvedena byla v roce 2003 v rámci projektu Národního divadla National Theatre Festival Connections.

Simon Stephens (*1971, Velká Británie)

Autor patří k nejnadějnějším dramatikům své generace. Narodil se ve Stockportu, studoval umění v Yorku a od roku 1994 žije v Londýně. Jeho hry získaly několik ocenění na různých festivalech.

ON THE SHORE OF THE WIDE WORLD (NA BŘEHU ŠIRÉHO SVĚTA)

6 m, 4 ž

Hra se odehrává v období devíti měsíců roku 2004 v anglickém Stockportu. Jejím tématem jsou partnerské a rodinné vztahy v rámci třígenerační současné středostavovské rodiny. Je rozdělena do čtyř částí, které autor nadepsal jmény jednotlivých postav. První část je věnována Christopherovi, patnáctiletému chlapci na hranici puberty, který se vyrovnává se vztahem k sedmnáctileté Sarah, první dívce staršího bratra Alexe. Christopher je přinejmenším „zvláštní“ – kouří, pije alkohol a snaží s působit drsně, zároveň se však chová jako dezorientované dítě, prožívající první citové zmatky. Sarah je jakýmsi jeho ženským protějškem – pochází z pochybné rodiny, je nezakotvená, naprosto upřímná, dokáže flirtovat s Alexovým otcem Peterem, je zkrátka typickou představitelkou současné „drsné“ mladé generace, která odmítá chápat své rodiče, kritizuje je, ale zároveň se jim (zejména v míře konzumerismu či vztahu k alkoholu) nenápadně začíná podobat. Vnitřní chaos je evidentní i u osmnáctiletého Alexe. Klíčovou scénou první části je Alexova ztráta panictví. Ve druhém dílu, věnovaném právě jemu, se věci dávají do pohybu: ukazuje se, že Christopher zemřel při dopravní nehodě. Alex se Sarah odcházejí do Londýna, protože se svými rodiči už odmítají žít. Náhlá osamělost a naprostá frustrace odkrývá stará rodinná traumata v manželství rodičů i prarodičů. Dědeček Charlie je alkoholik, otec Peter neschopný jakéhokoliv činu, babička Eileen žalí na svou snachu a „utíká“ z domova, matka Alice je nesnesitelná, zlomená zoufalstvím nikoliv ze ztráty mladšího, ale z odchodu staršího syna. Jak se žije „mladým“ v Londýně, nevíme, protože se ve třetí části, věnované Alice, neobjevují. Na scénu vstupuje John, který srazil Christophera – přesto, že je nevinný, nemůže se zbavit výčitek a potřebuje o svém traumatu hovořit s Alice. Vytvoří se mezi nimi zvláštní pouto na hranici milostného vzplanutí, zatímco ostatní vztahy se nadále vyostřují – teď již i v mezigeneračním konfliktu Petera a jeho rodičů. Část čtvrtá – Peter – začíná návratem Alexe a Sarah, jakési naděje na vylepšení vztahů. Zatímco mladí si dokážou snadno odpustit, křivdy mezi jejich rodiči a prarodiči jsou mnohem hlubší a prakticky neřešitelné. Alex se odmítá vrátit domů, ale jaksi cítí, že rodinu potřebuje. Pozornost se soustřeďuje na Charlieho, který se domnívá, že má rakovinu – nemoc přináší motivy „účtování“ a jisté snahy se usmířit, jež ústí vzávěrečnou večeří, kterou společně připravuje celá šestičlenná rodina.

Drobnou paralelou, spíše epizodou je postava Susan, šestatřicetileté ženy, již Peter restauruje dům. Susan je na počátku hry těhotná, na konci prakticky před porodem – nezátížená rodinnými traumaty představuje šťastný počátek a naději, že to lepší nás může teprve čekat. Ona dává název celé hře, který tvoří citát ze sonetu Johna Keatse.

Hra nese všechny rysy dramatu řešícího traumata současné přesycené západní společnosti, v níž se pomalu začíná pochybovat o roli manželství, ale stále se věří v jeho význam. Je smutným konstatováním, že život se často mění ve stereotyp práce, domácnosti, fotbalu, televize a pití piva (Peter chce z Christopherovy smrti vinit i ty, co vynalezli televizi, kvůli níž Peter toho dne nevstal a nejel na kole se svým synem). Nenabízí odpovědi, konstatuje a konec nechává otevřený, jednoznačné závěry totiž neexistují.

Text má výrazně filmovou strukturu – jednotlivé celky se „stříhají“ z množství kratších scén. Autor předepisuje náznakovou, co nejobecnější, scénu a určuje postavám, aby byly na jevišti přítomny po celou dobu hry – takové řešení zesiluje interpretační odstup.

Hra *On The Shore Of The Wide World* byla poprvé uvedena v Royal Exchange Theatre v Manchesteru v roce 2005, poté ji s úspěchem uvedlo Národní divadlo v Londýně.

Theresa Rebeck(ová) (USA)

BAD DATES (NESPŘÁVNÉ SCHŮZKY)

1 ž

Hra napsaná v červenci 2003 je monologem asi pětáctileté svobodné matky. Haley se živila jako servírka v podniku, který fungoval jako pračka špinavých peněz rumunské mafie. Když se majitelé ocitli ve vězení, Haley podnik převzala, kompletně přebudovala a vytvořila z něj prvotřídní restauraci, která se stala módní mezi celebrity.

Haley řeší obyčejné problémy, jako jak vychovat svojí dvanáctiletou dceru, nebo s kým na rande. Mezitím, co si vybírá a zkouší, co dnes večer na sebe, a předvádí nám svojí sbírku bot, vypráví, s kým byla na rande posledně, a jak to dopadlo. Nadějně to nakonec vypadá s původně nenápadným právníkem-buddhistou, který se snaží vyřešit její potíže s rumunskými mafiány, jež právě propustili z vězení.

Theresa Rebeck(ová) – Alexandra Gersten-Vassilaros(ová) (USA)

OMNIUM GATHERUM (JEDNOTNĚ A POSPOLU)

5 m, 3 ž

Suzie připraví ve svém snobském luxusním bytě bohatou hostinu pro přátele. Nad jednotlivými chody probírají globální témata terorismu, islámského náboženství, vegetariánství, charity. Stihnou okomentovat i nečekané těhotenství Lydie, která ani neví, kdo je otcem jejího dítěte.

Když hostina pokročí k salátu, přivede Suzie jako překvapení zvláštního hosta - teroristu. Strhne se rvačka, která dopadne dobře, Mohammed zasedne s ostatními ke stolu a jí. Začnou se ozývat zvuky přelétávajících helikoptér a hra končí jedním velkým výbuchem nad touto rozhádanou, ale společně se krmící společností.

Těžiště hry je v konverzaci. Kontrastně se tu doplňují debaty o celosvětových problémech a prozaičtější záležitosti jako kuchařské recepty nebo těhotenství. Hra se z původně skutečného prostředí posouvá mimo realitu, když se ukáže, že jeden z přítomných je mrtvý hasič, který zahynul při zřícení neworských Dvojčat.

Hra byla ve finálovém výběru na Pulitzerovu cenu.

John Patrick Shanley (USA)

DOUBT (POCHYBY)

1 m, 3 ž

Hra J.P. Shanleyho reaguje na vlnu odhalení případů pedofilie mezi katolickými knězi v USA. Zavádí nás do jedné venkovské církevní školy v roce 1965. V jejím čele stojí sestra Aloysius, někdejší válečná vdova, žena jež vyznává kázeň, pracovitost a řád jako hodnoty, jež je třeba předávat žákům. Její protihráčkou je mladá sestra Jamesová, nadšená učitelka dějepisu, plná soucitu a optimismu – který se ovšem v očích její představené jeví jako naivita. Sestra Jamesová, zkrušená káráním a podezíravostí své představené, jí ohlásí podezřelou událost. První černý žák školy, 12-letý Donald, se vrátil z refektáře, kam si ho pozval k rozmluvě mezi čtyřma očima charismatický učitel tělocviku a náboženství otec Flynn, značně rozrušený. A navíc z něho byl cítit alkohol. Událost zřejmě potvrdila podezření, které sestra Aloysius už delší dobu chovala vůči neortodoxně srdečnému a otevřenému knězi. Donaldova matka její podezření nevyvrátí – jen zrelativizuje její rigidní postoj: Žena si uvědomuje, že učitelův vztah k jejímu synovi je možná podezřelý, učitelova záštita a pochopení je však zároveň to nejlepší,

co jejího syna, pronásledovaného pro evidentní rané sklony k homosexualitě jeho původní komunitou i vlastním otcem, zatím v životě potkalo. Sestře Aloysius se nakonec podaří přimět otce Flynnna k nepřímému přiznání a dobrovolnému odchodu na jinou školu. Podezření sestry Aloysius se potvrdilo, ale její dosud neotřesitelnou víru ve správnost vlastního počínání začínají, jak nakonec přizná sestře Jamesové, hlodat pochyby.

Neil LaBute (*1963, USA)

Kritikou vychvalovaný divadelní a filmový dramatik a režisér. K jeho kontroverznímu a velmi diskutovanému dílu patří hry The Distance From Here (Daleko odtud) a bash: letterday plays (prásk ho: nejnovější hry); a filmy In the Company of Men (Ve společnosti mužů), Your Friends and Neighbours (Tví přátelé a sousedi), Nurse Betty (Sestřička Betty) a Possession (Vlastnictví) a hra Shape of the Things (Tvar věcí) i její filmová adaptace.

THIS IS HOW IT GOES (TAK TO CHODÍ)

2 m, 1 ž

Nová hra dramatika a scenáristy Neil LaButeho (u nás známý hrami *Tvar věcí* a *Trůn milosrdenství*) je podle kritiky jakýmsi intelektuálním cvičením na téma mezilidských vztahů, ve stylu detektivky, kde jsou nám nabízeny pohledy z různých stran a je jen na nás, jak celou věc pochopíme. Jde tu o banální trojúhelník s jednou ženou a dvěma muži? Jde tu o podraz? Či o vypracovanou analýzu rozpadu jednoho manželství? Nebo jde spíše o úvahu nad předsudky, které jsou v nás tak složitě zakódovány, že se jich nelze zbavit? Je to o tom, že si okolnosti, do nichž se dostáváme, přizpůsobujeme svému vidění světa? Je to příběh o začátku a konci manželství mezi krásnou bílou dívkou a úspěšným bohatým černošským atletem, jejichž láska ze střední školy vyústí v manželství, které nemá budoucnost? A kromě toho je to také příběh vypravěčovy cesty k zralosti (dospělosti) prostřednictvím zkušenosti tlustého chlapečka, který byl terčem vtípků a který mohl jen snít o tom, že by si dal schůzku s krásnou dívkou jako Belinda.

Struktura příběhu se dělí na dvě základní polohy. Vypravěč komunikuje s publikem a vypráví mu svůj příběh setkání s někdejší spolužačkou, události komentuje ze svého pohledu. Druhou rovinou je naše přímá spoluúčast na událostech, které se dějí – a jsou viděny z různých pozic. Na konci vyprávění si ovšem vůbec nejsme jisti, co je pravda a co bylo vybájeno a přidáno protagonisty.

Po dvanácti letech se vypravěč vrací do rodného města, a setkává se tu se spolužačkou Belindou, která se mu líbila ještě na střední škole. Z jejich náhodného hovoru vyplyne, že Belinda si vzala úspěšného spolužáka ze střední školy, kterého znal i vypravěč, a má s ním malého syna. Belinda mu nabídne, že by u nich prozatím mohl bydlet, v jakémsi improvizovaném pokoji pro hosty. V další scéně se seznámíme s Belindiným manželem. Je to černocho Cody, bohatý, úspěšný sportovec a obchodník. Cody ztropí v restauraci scénu a nařkne personál z předsudků. Vůbec se Cody projevuje vůči bílým jako rasista, mnohem více než oni. Vypravěč se sblíží s Belindou, a je zřejmé, že její manželství s Codym je dosti problematické. Dále jsme ale svědky toho, že vypravěč se schází s Codym, a pochopitelně, že celá akce svedení Belindy byla vlastně naplánována, ba přímo objednána Codym. Cody by se totiž rád své manželky zbavil, ale nechce být původcem rozchodu, a proto zařídí, aby ona odešla od něj. Jak to vlastně celé je? Vypravěč nakonec končí s Belindou, a vztah je pro něj naplňující, říká, že vlastně toho Codyho neměl nikdy rád, a Belindu vždycky chtěl, což se mu náhodou podařilo. U Belindy ale není jisté nic, jak to vlastně bylo – dovtípila se nakonec, že se na ní domluvili a bere to pragmaticky, nebo shodou náhod šlo všechno tak, že se nakonec jsou všichni cítí vysvobození?

SOME GIRL(S) (PÁR HOLEK)

1 m, 5 ž

Mladý muž má ve třicetitřech letech před svatbou. Rozhodne se navštívit své bývalé přítelkyně a ulevit svému svědomí, protože má pocit, že jim všem ublížil. Na této „křížové cestě“ Amerikou se nejdřív setká se Sam, kterou opustil před maturitním plesem. Sam je vdaná za

vedoucího v místním obchodu, má děti, ale pořád v sobě nosí křivdu z tohoto rozchodu.

Následuje Tyler ochotná vztah obnovit třeba jen na jednu noc. A Lindsay, s níž měl kdysi poměr jako s vdanou ženou. Lindsay s svým mužem zůstala, ale pocit ztracené důstojnosti vnímá stále. Poslední je jedna z dvojčat Bobbi. Všechny rozhovory se odehrávají v podobném hotelovém pokoji v různých městech. Muž se poněkud neúspěšně pokouší obhájit sebe a své tehdejší jednání na této sebemrskáčské jízdě Amerikou. Rád by se očistil před vstupem do manželství s mladou zdravotní sestřičkou, která ale na něho už pomalu chystá nějaké nepříjemné překvapení.

Světová premiéra se konala v květnu 2005 v londýnském Gielgudově divadle, v roli muže se představil David Schwimmer (hvězda TV seriálu *Přátelé*).

Heather Raffo(vá) (USA)

NINE PARTS OF DESIRE (DEVĚT ČÁSTÍ TOUHY)

1 ž

Monodrama irácko-americké dramatičky, jejímž programem není ani loyality Saddámovi, ale ani přitakání americkému řešení problému, v několika postavách iráckých žen načrtává obraz současného Iráku a odráží rozporuplnost a nejistotu, ve které se nachází celý národ. Autorka sama v této hře vystupuje.

„Bůh stvořil sexuální touhy v deseti částech, devět jich dal ženě a jednu muži“ - to je citát Aliho ibn Abu Taleba, zakladatele sekty Shia, manžela Fatimy (dcery Mohameda) a čtvrtého vůdce islámského světa po Mohamedovi.

Hra samotná se zabývá spíše jednotlivými charaktery žen, nežli touhou obecně. Ženy, které vypovídají na scéně v různých stylizovaných monolozích, jsou poznamenány současnou situací v Iráku, dobou Saddámovy vlády, ale i obdobím po „osvobození Američany“. Je to příběh o hrůze a zvěrstvech, která se odehrávala v Iráku (např. nařknutí žen z prostituce, jejich odsouzení a následné stětí bez nároku na obhajobu). Žádná z žen, které se objevují ve hře, však v interpretaci autorky není pasivní obětí režimu, ale mnohé z nich jsou velice aktivní – ať už v duchu starých tradic, tak ve stylu moderního světa. Do nepříliš dokonalé angličtiny jsou mícháány arabské výrazy (především ano nebo ne). Všechny hrdinky nosí tradiční oděv abay (splývavý černý hábit), některé z nich jej na scéně používají jako tradiční oděv, jiné jen jako rekvizitu. Jednotlivé hrdinky se na scénu vracejí, pokračují ve svém příběhu – a tak vzniká mozaika obrazu irácké ženy v mnoha podobách.

1. Mulaya

Žena, kterou najímají, aby byla partnerkou nařikajících žen při pohřbech. Jejím úkolem je ženy povzbudit k tomu, aby ze sebe dostaly smutek nařikáním a ulevilo se jim. V první scéně vyhazuje boty mrtvých do řeky Tigris. Její promluva zní jako jakási rituální báseň, v níž odkazuje na různá historická fakta či legendy.

2. Layal

Novodobá moderní irácká malířka, proslavená svými obrazy ženských aktů a zároveň tím, že měla úzké – milenecké - kontakty s nejvyššími představiteli státu (tedy s rodinou Saddáma). Má možnost odjet do zahraničí, ale odmítá, nedokáže bez této země žít. Má pochybnosti, zda by jinde dokázala tvořit a prosadit se, zda by neztratila inspiraci. Vzhledem k blízkým kontaktům s politickou špičkou ví i o zvěrstvech – vzpomíná například, jak dívka svedená Saddámovým příbuzným byla poté vydána na pospas jeho psům.

3. Amal

Dcera z beduínského rodu říká : „Vidím srdcem, ne očima. Nedokážu říci, zda muž je tlustý nebo krásný, dokážu jen říci, zda jej miluji či nikoliv“. Tak vidí celý svůj život. Třikrát neúspěšně vdaná, nemůže pochopit, proč ji poslední muž zavrhl – a do jejího vidění světa se začíná vkrádat západní pohled: je tlustá, nehezká...

4. Hooda

Sedmdesátiletá exulantka, žijící třicet let v Londýně. Vypovídá o hrůzách z odstupu, chladně referuje o tom, že svůj život věnovala protestu proti nejrůznějším zvěrstvům, která se

v průběhu jejího života děla ve světě.

5. Doktorka

Vypovídá o tom, jak vlivem válečných útrap a působení jedů (uran ad.) se rodí zrůdy, děti s dvěma hlavami, velkými hlavami, bez hlav. Vypovídá o holčičce, která má v deseti letech rakovinu. Vypovídá o mužích postižených válkou. Nakonec prozradí, že ona sama je těhotná.

6. Irácká holčička

Situace v Iráku viděná očima irácké holčičky, kterou matka po příchodu Američanů do Iráku nepustí na krok z domu, a jejíž jedinou zábavou je sledování televize. Matka také téměř nevychází z domu. V televizi sleduje Saddáma jako vězně, a hodnotí situaci po svém. Ve svých vzpomínkách odhaluje, jak Saddámův režim zničil celou jejich rodinu. Mnohé nechápe, ale její výpověď je emocionálně silná.

7. Nanna

Stará žena na ulici Bagdádu, která viděla a zažila všechno. Prodává různé věci na rohu ulice, aby nezemřela hladu. Kolemjdoucí láká ke koupi spíše než svými příběhy.

8. Američanka

Mnoho dní neopustila svůj byt v New Yorku, sedí přilepená u televize a sleduje irácké události. Vzpomíná na přátele a oběti hrůz tam někde daleko. Nikdy nezapomene.

9. Umm Gheda

Umm Gheda znamená matka Ghedy. V protiletectkém krytu v únoru 1991 přišla o své děti, a ona jediná – neví proč – přežila. Proto se rozhodla nosit jméno Umm Gheda, na památku své nejmilejší dcery.

10. Layal

Vypovídá o bombardování svého domu Američany, při němž ztratila všechno. Stále se rozhoduje zda opustit Irák, ale nedokáže to. Vzpomíná na svůj život. Mluví o válce „A máte svou válku někde uvnitř jako břemeno“, mluví o tom, že břímě táhne člověka dolů, a on není schopen se vnitřně osvobodit.

11. Hooda

Je v Londýně, po smrti manžela v domě nic nezměnila, nechala ho v původním stavu jako muzeum. Byla zvána, aby se vrátila domů do Iráku. Ale ona k tomu nemá odvahu ani chuť. Vzpomíná na hrůzy, které v Iráku prožila (vězení, kde byla zavřená, 4x4 m pro šestnáct lidí, mučení). Poté uprchla s falešným pasem, ale noční můry ji pronásledují dodnes.

12. Nanna

Pokračuje ve vyprávění. Anekdota: v jedné hospodě je nápis, najezte se zadarmo, váš účet za vás zaplatí váš vnuk. Mladík přijde, jí do sytosti a pak dostane účet. „Ale, myslel jsem, že zde se neplatí.“... „Ale tohle je účet vašeho dědečka,“ říká číšník. Paralela k historii Iráku. Nanna cítí: „Naše historie je ukončena“.

13. Američanka

Stále sleduje televizi a jí. Má z toho výčitky svědomí, že ona je tady v bezpečí, zatímco tam umřeli a stále umírají lidé. „Proč nepočítáme kolik Iráčanů zemřelo? Proč?“

14. Layal

Uvědomuje si, že jako prorežimní malířka a milenka měla jistotu, že ji nezabijí. Ale ona otupěla, smrti se nebojí. Jen v sobě dále ponese to břímě. Říkají o ní, že je děvka. A ona, mnohokrát znásilněna, se obrnila lhostejností a tím, že se do zvrhlých dobrodružství začala vrhat dobrovolně.

15. Hooda

Přišel soused a gratuloval jí, že Sadám je poražen. Američané jí nabídli peníze, aby se vrátila. Ale ona nechce, není schopna. Raději tady popijí whisky, aby zapomněla. „Chybou není ta válka, ale to že podporovali Saddáma celý život, dávali mu zbraně...!“

16. Layal

Je slyšet bombardování, všechno se třese. Layal křičí do telefonu: „Kdy to přestane?“ Je jasné, že právě mluví s někým z bývalých prominentů.

17. Američanka

Irácká válka z dálky – Mluví se svým krajanem o těch hrůzách, o zoufalství. Ale oba jsou v Americe – daleko od pohrom.

18. Loyal

Volá své dceři Sabah , která je v zahraničí. Prosí ji, aby se nevracela zpět.

19. Loyal

Přemítá o tom, že v Americe nebo Anglii by ji možná nenazývali děvkou, ale ví, že západní kultura ji neosvobodí. Patří sem, a tady také zemře. Zničí své studio. Pak vykonává rituál smrti.

20. Mulaya

Plačka. U řeky Tigris vykonává podobný obřad jako Loyal ve svém ateliéru, je to tryzna za mrtvou. Mulaya vstupuje do řeky, a postupně v ní úplně zmizí.

21. Nanna

Prodavačka na rohu ulice tentokrát prodává vzácnou kresbu nazvanou Divokost. A má kní příběh: Je od té prorežimní malířky, jejíž dům rozbila bomba, manžel je mrtvý, dcera slepá. A ona sama se stala mučednicí. Prezident ji miloval, chválil a její kresby visely v Bagdádském muzeu umění. Ale nakonec z jejího díla zbyla jen ta jedna malá kresba.

„Řeknu vám tajemství, některé stromy jsou ženy, tenhle malinký, to jsem já. Řekla jsem jí, aby mě nakreslila. A ona mě viděla takhle. Neříkejte to, prosím, mému muži, on si myslí, že je to jen strom. Já tu kresbu musím prodat, nemám na jídlo - tak za dva dolary?“

Judith Thompson(ová) (Kanada)

LION IN THE STREETS (LEV V ULICÍCH)

14 m, 14 ž (možnost zdvojování rolí – mužské role například mohou obstarat i pouze 2 herci)

Duch desetileté dívky Isobel, zavražděné před sedmnácti lety bloudí městem, hledá jako každý správný duch, svého vraha a stává se přitom svědkem setkání a střetů ostatních dospělých postav – a také odrazem jejich osamělosti a utrpení. Hrdiny jednotlivých minipříběhů jsou podváděná žena, matka fanaticky bojující za zdravou výživu, učitelka ze školy pro děti privilegovaných, smrtelně nemocná žena plánující bizarní sebevraždu, homosexuální číšník, katolický kněz sužovaný dávnou vinou, žena upoutaná na lůžko a bezohledná novinářka, která ji interviewuje, muž pronásledovaný ponížením v dětství, nezaměstnaný herec a jeho snoubenka, nucená v rámci erotické hry rekonstruovat své dávné znásilnění.

Každá postava přechází z jedné až existenciálně vypjaté situace do následující, aby posléze předala štafetu další – principem podobným tomu, jaký použil Schnitzler v *Reji* jsou tak postavy a jejich charaktery osvětlovány ze dvou stran, což přispívá i na malém prostoru k jejich až vrývavé životnosti. Temné příběhy líčí autorka stakovou empirií, humorem a empatií, že se její hra stává zážitkem očištné síly.

Hra (původně přepis rozhlasové hry) získala své autorce (ročník 1954) v roce 1991 prestižní Chalmer's Award. Její styl bývá označován jako poetický naturalismus – stejně se však vyznačuje i schopností téměř okamžitého psychologického ponoru do nitra postav. Naturalisticky vyhocené scény vzápětí vyvolávají pochyby o své realnosti.

A další...

Marius von Mayenburg (Německo)

TURISTA

15 m, 8 ž

Úvodem je třeba podotknout, že „turista“ je v Mexiku název pro cestovní průjem.

Hra se odehrává v parném létě poblíž tábořiště. Někdo tu každou noc zabije krávu. Trojčata dostanou průjem, pivo je teplé. Láhev lze ovšem ochladit v nedaleké řece. Stane se někdy

ovšem, že celý chladicí box s pivem odplave. Dospělí si jdou na nervy, a protože mluví různými jazyky, mohou si navzájem bez zábran nadávat. Popřípadě na sebe útočit vším, co je po ruce. Taky se stane, že si tábořící vyhodí vzájemně do vzduchu gril, pobourají stan a obšťastňují se navzájem podobnými pozornostmi. Za plotem tyhle letňáky sledují domácí, občas poničí tábořícím stany nebo ukradnou basy s pivem.

Mezi dospívající dcerou jedné rodiny a nejstarším synem jiné rodiny vzniká prázdninová milostná romance, na kterou od začátku dopadá stín nenaplněnosti – oba vědí, že se na konci prázdnin budou muset rozloučit.

Jednoho dne zmizí duševně retardovaný chlapec, jedno z trojčat. Ani ho nikdo (je tu přece tolik dětí) zvláště nepostrádá. Ale o několik dní později vyplaví řeka mrtvolku chlapce – a prázdninová idyla končí. Podezřelí jsou všichni – letní hosté i domácí – každý mohl mít důvod k vraždě. Není vyloučeno ani to, že ostatní dvě trojčata přivázali při hře na Indiány bratra ke stromu, zapomněli na něho a pak, ze strachu, ho hodili do řeky. Nikdo se nedozví, proč chlapec musel zemřít, nikdo se nedozví, kdo a proč každou noc zabíjí jednu krávu. Zřejmé je jedno: tihle lidé chtěli uniknout svým problémům, ale nedokázali to, protože tím problémem jsou oni sami. Na konci snad přijde útešný déšť, který odplaví stany do řeky a uhasí oheň pod grilem.

Hra, hraná v němčině a holandštině, měla v režii Luca Percevala premiéru v berlínské Schaubühne 26. května 2005.

Text je v agentuře k dispozici v německém originálu.

Uglješa Šajtinac (Srbsko a Černá Hora)

HUDDERSFIELD

5 m, 1 ž

Vítězná hra festivalu Sterijino pozorje 2005 se snaží postihnout duševní rozpoložení dnešních třicátníků v poválečném Srbsku.

V prostorné chodbě bytu, který sdílí třicetiletý Raša se svým alkoholickým otcem se odehraje improvizované „setkání po letech“, na němž se sejdou Rašovi spolužáci z obecné školy. Igor strávil poslední desetiletí v Anglii ve městě Huddersfield (předměstí Leedsu), jeho kamarádi Raša, Dole a Ivan pak zůstali v zemi, která zažila Miloševićův režim, válku s Chorvatskem, konflikt v Kosovu, konečný Miloševićův pád a poválečnou bídu a nezaměstnanost. Zdemoralizovaný Raša, někdejší intelektuální hvězda třídy, se baví, když otec rozprodává zařízení bytu (včetně dveří u záchodu), zaškoluje do tajemství sexu teprve šestnáctiletou Milicu a hraje své kruté hry i s Ivanem, duševně nemocným mystikem a dosud neobjeveným básníkem. Na počest Igorova příjezdu (potřebuje si ve vlasti zařídit doklady ke svatbě) se pořádá večírek, při němž se pod vlivem alkoholu a drog ještě vyhrocují postoje mladých mužů, Igorova přítomnost tu působí jako katalyzátor. Nejkonfliktnější vztah má Raša s Dolem. Ten se drží svého dobrého místa v čokoládově a svého optimismu: je podle něho jen otázkou času, kdy Západ a jistota jeho pravidel změní i život v Srbsku k lepšímu. Raša však považuje Srbsko i celý svět za nevléčitelně nemocné. Dole nechává Igorovi nahlédnout do příčin Rašova zarytého nihilismu: Raša je vůči úpadku kolem sebe tak bezbranný proto, že ztratil dívku, se kterou pět let žil a díky ní vzdoroval marasmu.

Večírek kulminuje, když Raša pustí celé společnosti choulostivou videonahrávku, kterou mu svěřila Milica, a tím definitivně ztratí její důvěru. Dole i Igor musí odejít za svými běžnými starostmi. Rašovi se ve spánku zdá, že i Ivan, další z obětí jeho manipulací, se vzbouří a dokonce ho ubodá. Ráno ho najde otec a skvrny od kečupu (následek pitky), považuje za krvavé rány. Když zjistí svůj omyl, odchází – údajně udat Rašu na policii za další nebezpečně krutý žert. Do bytu přijde Ivan – aby se omluvil! Raša, pod vlivem svého zlého snu, se naopak omlouvá jemu. Jejich přátelství, zdá se, je konečně něčím, čeho se Raša při svém pádu může zachytit.

Syrové dialogy prostupuje nenápadná symbolika – vývoj Ivanovy duševní nemoci (včetně mírného obrátu k lepšímu) značně souzní s vývojem srbské společnosti. Dalším symbolem je například motiv sochy Iva, který spojuje šedivě anglický Huddersfield s rodným srbským městem hrdinů: zatímco ten anglický stojí majestátně nad městem, srbský v parku jejich

dětství dosud spí.

Kromě Jugoslávského dramatického divadla v Bělehradu byla hra uvedena již také mj. v Leedsu a Berlíně.

V agentuře je k dispozici text v srbské originále i anglickém překladu.

Zlatko Topčić (*1955, Sarajevo, Bosna a Hercegovina)

Píše povídky, romány a dramata. Je ředitelem a uměleckým šéfem divadla Kamenog 55. Hra Time Out obdržela cenu Ministerstva kultury a sportu v roce 2000, byla přeložena do angličtiny a němčiny a uváděla se ve Velké Británii.

TIME OUT (ODDECHOVÝ ČAS / PŘESTÁVKA)

4 m, 3 ž

Anglická verze hry autora z Bosny a Hercegoviny se vyrovnává s traumaty války v Jugoslávii. Hlavními postavami jsou dva váleční invalidi na vozíku - M.J. a Pippen. Nemají nohy - nemají pravou identitu, oba se totiž skrývají za pseudonymy. Jejich cílem je dostat se na turnaj postižených, proto se pečlivě připravují na basketbalový zápas hrou na ulici. Jejich hru a velmi civilní úvahy o životě přerušují válečné vzpomínky - na jevišti se v krátkých prostřizích zhmotňují jejich drsné zážitky. Symbolizují frustraci, ale i prostou radost ze života a vůli přežít kdykoliv a jakkoliv. Metaforou jejich života jsou ve hře jejich neexitující nohy - nemají je, a přitom je pořád svědí.

Druhé polovině hry dominuje téma odpuštění, boží existence a lásky. Poslední scéna se odehrává ve Frankfurtu po vysněném basketbalovém zápase, v němž M.J. a Pippen prohráli. Sen se zhroutil - M.J. odmítá i přezdívkou a říká: „Nejsem nic než kus hadru.“ Na povrch vychází vzájemná nenávisť i životní závislost obou válečných invalidů. V posledních chvílích se objevuje Monica, prostitutka z Balkánu, která pracuje v Německu; tak se setkávají tři lidé se zničeným osudem, „kteří nikdy nedostali šanci“.

Hrou se prolíná ještě jedna dějová linie - dvou žen na demarkační čáře: jedna druhé prodává informace o jejím muži, nedozvíme se však, jestli jsou pravdivé, nebo jde jen o způsob, jak získat peníze.

Klíč ke hře může představovat právě skutečnost, že žádná z postav nemá vlastní jméno - jako by ho lidé, změněni v pouhé „oběti války“, prostě ztratili. Jako by být vojákem / raněným pro označení člověka prostě stačilo. Anebo je to snaha ztratit se, zapomenout na svůj zoufalý život a navzdory elementární logice prostě žít, jizvy nejizvy. Autor nikoho neodsuzuje, v samém závěru se na scéně objeví také voják a lehne si vedle obou invalidů a prostitutky, jsou si tak rovni v životě - i ve smrti.

Topčićův pohled na následky válečného utrpení je drsný a nesentimentální, přitom zábavný a velmi věrohodný. S nohama či bez nohou, pro Topčiče člověk zůstává člověkem, i se svými nesnesitelnými vlastnostmi.

Text je v agentuře k dispozici v anglickém překladu.

Lydia Scheuermann Hodak(ová) (Chorvatsko)

MARIA´ S PICTURE (MARIIN OBRAZ)

1 ž, hlas

Monodrama z období války v Jugoslávii, květen 1992. Padesátiletá Maria v jednoduchém nemocničním pokoji vzpomíná na hrůzy války, kterou prožívala spolu se svou mladičkou dcerou Lucií. Příběh pracuje s několika tématy, která se v obměnách vracejí. Ústředním tématem je mateřství. Jak se postupně dozvídáme, Lucie se narodila starším rodičům, jejichž vztah už dlouho nefungoval. Vyrůstala s matkou a dědečkem na vesnici, kde je zastihla válka. Lucie, ač byla velmi mladá, těsně před vyhnáním z vesnice otěhotněla se stejně starým chlapcem, kterého na začátku války zavraždili před jejíma očima. Těhotná byla ve stejné době i její matka Maria, znásilněná vojákem. Zatímco Maria cestou potratí, Luciino dítě se v

nemocnici narodí, ale Lucia umírá. Rámec hry tvoří rozhodnutí o jeho adopci - na začátku svého vyprávění je Maria připravena bezejmenné děcko, jehož je jedinou příbuznou, dát k adopci, na konci povolení k osvojení roztrhá. Další „postavou“ v Mariině životě je nemocniční psychologka Xenia, jež Marii přivede zpátky k její zálibě z mládí - k malování. „Každý má svůj obraz,“ říká se v textu. Maria se tedy v rámci terapie, v rámci snahy o zakotvení ve zhrouceném světě, snaží namalovat svůj obraz; skrze něj se dostává k poznání, že si musí nechat Luciino dítě.

Hra používá techniku střihu: Maria přechází z nálady do nálady, ve vzpomínkách přeskakuje ze zážitku na zážitek. Autorka pracuje metodou postupného odhalování Mariina života - zachycuje jak hrůzy války, tak obyčejnou radost ze života, ze sdílení, ze slunce, z pohádek. Text předepisuje jak pasáže vyprávění, tak „přehrávání“ scén z minulosti.

Hra byla napsána v roce 1995.

Text je v agentuře k dispozici v anglickém překladu.

Maria Goos(ová) (Nizozemí)

CLOACA

4 m, 1 ž

Cloaca je pozdrav a název party čtyř mužů Pietera, Joepa, Toma a Maartena, kterou utvořili v mládí. Dnes jsou z nich čtyřicátníci, které spojuje spousta společných vzpomínek a zážitků (mj. spolu tancovali jihoamerický tanec ska, moderní v 80. letech), ale jejich současné vztahy se omezují na příležitostný jogging a občasné návštěvy. Děj se odehrává během několika dnů v Pieterově prostorném bytě.

Pieter pracuje v ekonomickém oddělení odboru kultury na městském úřadě, kde si po léta mohl místo obligátního dárku k narozeninám vybírat obrazy ze skladu odložených uměleckých děl. Jeden z malířů, které vlastní, mezitím získal uznání a jeho obrazy milionovou hodnotu. Obec chce od Pietera obrazy zpátky. Pieter se tomu vehementně brání, vždyť se jednalo o dar, o jeho osobní výběr z tehdy nechtěných děl. Navíc tři obrazy již z existenčních důvodů v uplynulých letech prodal. Splatit je by pro něj znamenalo závažné celoživotní zadlužení. Pieterův kamarád, společensky úspěšný Joep, jenž očekává každým dnem jmenování ministrem – spekuluje na post ministra zahraničních věcí – nabízí Pieterovi pomoc. Chce přinutit jeho šéfa, aby podepsal, že se jednalo o dar. Joep právě prožívá hlubokou manželskou krizi, opustil v afektu ženu a čtyři děti a usadil se přechodně u Pietera. Tom, profesí právník nabízí Pieterovi, že ho bude rád v eventuelní soudní při zastupovat. Tom zároveň doufá, že se mu tím podaří vrátit se do běžného života. Uplynulé tři měsíce strávil v blázinci, kde se léčil ze závislosti na kokainu a z psychických poruch s tím spojených. Maarten je divadelní režisér, věnuje se experimentálnímu divadlu a je na sebe pyšný, že v životě nemusel dělat umělecké kompromisy. Nyní má pár dnů před premiérou nového kusu, v němž hraje i Joepova osmnáctiletá dcera Laura. Jak se později ukáže, Laura je jediná žena, s níž je Maarten schopen sexu.

Kamarádi přichystají Joepovi k narozeninám překvapení. Zatančí mu v převleku taneční sestavu ska a zaplatí mu prostitutku. Joep je nadšen, když ale objeví u prostitutky jizvu po císařském řezu, vyvolá to u něj bolestivou vzpomínku na první porod jeho ženy a místo pohlavního styku dochází k emocionálnímu výlevu. Situace eskaluje. Tom se vrací ke šňupání kokainu, Joep je definitivně odmítnut svou ženou, ke svému zklamání je jmenován ministrem kultury, ze strachu o svou pověst odpírá Pieterovi slíbenou pomoc a odchází si hledat byt. Maarten propadá po premiéře depresím a pochybnostem, zda letitá kritika nesmyslnosti jeho práce ze strany kamarádů není oprávněná. Pieter si připadá zrazen a páchá sebevraždu.

Hra je výborně napsaná, napínavá, přesně vypointované dialogy vykreslují v několika větách charakter postav a jejich vývoj.

V agentuře je k dispozici holandský originál a anglický překlad hry.

Morti Vizki (1963-2004, Dánsko)

Jeden z nejvýraznějších dánských dramatiků, začínal jako básník v roce 1984. V roce 1990 debutoval rozhlasovou hrou 'Charlotte eller omgivelserne'. Napsal celkem 14 rozhlasových her a 8 divadelních her. Mezi jeho nejznámější díla patří Sníh, Maják, Noční můra, Dion, Syn člověka, Austrálie, Kainovo znamení. U nás v roce 1998 uvedla ostravská Komorní scéna Aréna scénické zpracování původně rozhlasové hry V.I.P. Children.

Hra Gray, která je inspirována Wildovým obrazem Doriana Graye, měla premiéru v Café Teatret v Kodani v roce 2002.

GRAY (hra o hledání víry)

1 m (+1ž)

Dramatický monolog o 40 obrazech je výpovědí 39-letého muže Graye, který se díky několika plastickým operacím stal navždy krásným a nestárnoucím, a tak se navždy vyřadil ze společnosti lidí. Ve dne je úspěšný jako plastický chirurg, po nocích obráží nejrůznější párty. Navazuje vztahy s muži i ženami, ale marně hledá nějaké ukotvení. Samoty se nezbaví... Setkáváme se s ním v okamžiku, kdy se jako štvané zvíře skrývá před policií, ale především sám před sebou, a jediné, na co čeká, je smrt... Je sám sobě odporný, cítí ze sebe plíseň. Krása není zárukou úspěchu, je-li uvnitř cosi shnilého, schází-li duše. Procházíme Grayovým životem, ale nemůžeme si být jisti, co byla skutečnost, a co jen noční můra či představa (znásilňoval a vraždil či se to odehrálo jen v jeho představách?) Je sebedestruktivní a zároveň ničí lidi kolem sebe.

Grayův monolog je motivován snahou dobrat se nějaké jistoty, víry v lidi, v Boha, v sebe samého. Ale zažil už příliš mnoho, je vnitřně starý a neschopný lásky. (Kdysi jsem byl mladý a nekonečně krásný... Tady v růžové zahradě je to pravé místo k čekání. Růdé růže mi odpustí, protože jsem jako ony – krásný skeptik. Už jsou blízko...)

V agentuře je k dispozici anglický překlad hry.

LISTY Z AURA - PONTU

3/2005

© Aura - Pont s. r.o., Praha 2005.

Redakčně připravily Jitka Sloupová a Simona Šnajperková.

Spolupracovali:

Josef Balvín, Jana Borovanová, Jan Hančil,

Anežka Kuzmičová, Marta Ljubková, Monika Loderová,

Klára Novotná, Kateřina Pošová, Jitka Scoffin, Jana Soprová,

Veronika Valentová, Petr Vydra, Michaela Weberová a Vlasta Žáčková.